

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Anonymita v a. s. a s. r. o.

Plzeň 2018

Tomáš Pflieger

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci na téma „Anonymita v a. s. a s. r. o.“ zpracoval samostatně a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal, způsobem ve vědecké práci obvyklým.

V Plzni dne 26. března 2018

.....
Tomáš Pflieger

Obsah

1 ÚVOD	1
2 HISTORIE A.S. A S.R.O.	3
2.1 HISTORIE A.S.	3
2.2 HISTORIE S. R. O.	5
3 CENNÉ PAPIRY	7
3.1 PRAMENY PRÁVNÍ ÚPRAVY CENNÝCH PAPIRŮ	9
3.2 TRÍDĚNÍ CENNÝCH PAPIRŮ	10
3.2.1 <i>Druhy cenných papírů</i>	11
3.2.2 <i>Formy cenných papírů</i>	11
3.2.2.1 Cenné papíry na doručitele	12
3.2.2.2 Cenné papíry na řad	13
3.2.2.3 Cenné papíry na jméno	15
3.2.3 <i>Zastupitelnost cenných papírů</i>	16
3.2.4 <i>Obchodovatelnost cenných papírů</i>	17
3.3 ZAKNIHOVANÝ CENNÝ PAPIR	18
4 AKCIE	21
4.1 AKCIOVÁ SPOLEČNOST.....	22
4.1.1 <i>Založení a vznik akciové společnosti</i>	24
4.1.1.1 Založení a stanovy akciové společnosti.....	25
4.1.1.2 Vznik akciové společnosti	27
4.1.2 <i>Podíl v akciové společnosti</i>	27
4.2 DEFINICE A VÝZNAM AKCIE	28
4.2.1 <i>Akcie jako část základního kapitálu</i>	29
4.2.2 <i>Práva a povinnosti akcionáře</i>	31
4.3 ANONYMITA V AKCIOVÉ SPOLEČNOSTI.	34
4.2.1 <i>Zajištění transparentnosti korporátních struktur v zahraničí</i>	39
5 KMENOVÝ LIST	41
5.1 SPOLEČNOST S RUČENÍM OMEZENÝM.....	41
5.1.1 <i>Založení a vznik společnosti s ručením omezeným</i>	42
5.1.1.1 Založení a společenská smlouva společnosti s ručením omezeným	42
5.1.1.2 Vznik společnosti s ručením omezeným.....	44
5.1.2 <i>Podíl ve společnosti s ručením omezeným</i>	44

5.2 ÚPRAVA A NAKLÁDÁNÍ S KMENOVÝM LISTEM	46
5.2.1 <i>Převod kmenového listu</i>	48
5.2.2 <i>Vydání, vrácení a výměna kmenových listů</i>	50
5.3 ANONYMITA VE SPOLEČNOSTI S RUČENÍM OMEZENÝM	55
6 ZÁVĚR	59
RESUMÉ	62
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ	63

1 Úvod

Téma anonymity v akciových společnostech a společnostech s ručením omezeným jsem si vybral na základě svého dlouhodobého zájmu o tuto obchodně-právní problematiku. Dalším důvodem bylo, že tuto problematiku vnímám jako zásadní, co se týče transparentnosti vlastnických struktur těchto obchodních společností, kdy podobně to nejspíše vnímá i zákonodárce v podobě přijetí zákona č. 134/2013 Sb. o některých opatření ke zvýšení transparentnosti akciových společností, který nám k 1. lednu 2014 mění formu akcií, kdy se listinné akcie na majitele, které nejsou imobilizovány, mění na listinné akcie na jméno. Tento den byl i mimo této změny významný především v tom, že nám v účinnost vešel zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník a zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), který nám zavádí institut kmenového listu u společnosti s ručením omezeným. V neposlední řadě je volba tohoto tématu podnětována i tím, že bych se chtěl problematikou obchodního práva, speciálně pak práva korporátního, zabývat i dále a napsání diplomové práce na toto téma mi pomůže při prohloubení všech znalostí týkající se tohoto odvětví.

Pro zkoumání zvoleného tématu použiji klasické metody, především metodu analýzy, syntézy, komparace, kompilace a v určitých částech se budu snažit obohatit práci i vlastní dedukcí.

Diplomová práce bude strukturována do několika kapitol. Úvod práce bude věnován stručné historii těchto obchodních společností a vývojem nejen na našem území až do roku 2014. Další část se bude zabývat cennými papíry, jejich vymezením v občanském zákoníku, návazností v dalších zákonech a samotným tříděním cenných papírů. To považuji za důležité ze dvou úhlů pohledu. Z prvního úhlu pohledu jako uvedení čtenáře do problematiky, kterou se chci ve své práci zabývat, a z druhého úhlu pohledu skutečnost, že se nebudu ve své práci zabývat pouze jedním druhem cenných papírů v podobě akcií, ale i dalším druhem v podobě kmenových listů, které jsou vydávány společnostmi s ručením omezeným. Na to už naváže hlavní problematika a těžiště diplomové práce v podobě cenných papírů akciového práva, a to akciím a cenných papírů ve společnosti s ručením omezeným, tedy kmenovým listům, kterým budu věnovat větší pozornost i v případě jejich vydávání a převodům, neboť se myslím, že je zatím těmto cenným papírům v odborné literatuře věnována menší pozornost, než by si zasloužily.

V úvodu těchto kapitol se budu vždy zabývat vymezením těchto právnických osob z hlediska jejich základní charakteristiky, problematikou založení a vzniku a podílem v těchto společnostech. Vymezení těchto obchodních společností považuji za důležité z hlediska zvoleného tématu, které s těmito obchodními společnostmi úzce souvisí. V hlavních částech těchto kapitol, tedy výše zmíněných akcií a kmenových listů, se budu nejprve věnovat jejich obecné problematice, jako je jejich definice, význam apod., z čehož se dostanu k těmto cenným papírům, jako nositelům práv a povinností akcionáře/společníka ve společnosti s ručením omezeným, a dopadem úprav a změn v české legislativě na téma diplomové práce anonymity v těchto obchodních společnostech a možnostmi, které se naskytují v dnešní úpravě, pokud chce dotčená osoba zůstat anonymní. V průběhu práce se budu snažit nastínit i rozdíly mezi tuzemskou úpravou a úpravou této problematiky v zahraničí, kde v případě akciové společnosti bude této problematice věnována jedna podkapitola. Samotný závěr bude patřit shrnutí a zhodnocení výsledků, které byly zjištěny předchozími kapitolami.

Diplomová práce bude vycházet zejména ze zpracování odborné literatury a dále pak z předpisů jako je zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), zákon č. 134/2013 Sb., o některých opatření ke zvýšení transparentnosti akciových společností a změně dalších zákonů.

2 Historie a.s. a s.r.o.

2.1 Historie a.s.

Samotné kořeny akciových společností můžeme nacházet již v klasickém římském právu. Historickým základem zde byla *societas iuris civilis*, z níž se nám později vyvinula zejména veřejná obchodní společnost.¹

V moderním chápání tohoto pojmu nám akciové společnosti vznikají až v 17. století. Společnosti vznikající v tomto období ovšem dnešní podobu akciových společností připomínají jen vzdáleně. Jednalo se o společnosti, které byly zakládány především privileciem panovníka nebo státu a byly vybaveny celou řadou imunit. Předmětem jejich činnosti bylo mimo jiné objevování, dobývání, správa a exploatace nových koloniálních území², čímž se zcela jistě od dnešních akciových společností liší.

Rozmach moderního práva akciových společností nastal v 19. století v Napoleonově obchodním zákoníku *Code de commerce* z roku 1807. Význam úpravy obsažené v tomto zákoníku spočíval především v tom, že se na akciovou společnost hledělo jako na společnost soukromého práva, a ne práva veřejného. Tudíž vznik akciové společnosti již nebyl vázán na udělení privilegia panovníkem, ale jejím právním základem se stala smlouva uzavřená jejími zakladateli. Obrat však byl spíše pozvolný, neboť bylo sice opuštěno od způsobu zřízení akciových společností oktrojovým systémem, ale byl zaveden systém koncesní, tudíž stát podmínil vznik akciových společností založených soukromoprávním smluvním jednáním zakladatelů státním povolením. Ze stejných principů poté vycházely i právní úpravy dalších zemí, které šly buď cestou recepce francouzského kodexu, nebo tento francouzský obchodní zákoník použily jako inspiraci pro vlastní úpravu³.

Na našem území byla akciová společnost upravena již císařským patentem o spolcích z roku 1852 a pak obchodním zákoníkem z roku 1863, kde byly akciové společnosti upraveny v článku 207-249, akciová společnost zde měla povahu právnické osoby tvořenou jednotlivými akcionáři, jejichž podíly byly vyjádřeny počtem akcií. Podle počtu vlastněných akcií se rozděloval mezi akcionáře zisk společnosti. Akcionář ručil za závazky akciové společnosti pouze do výše svého

---

¹ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 1. ISBN 978-80-7478-961-8.

² Tamtéž.

³ ČERNÁ, Stanislava. *Obchodní právo*. Praha: ASPI, 2006, s. 28. ISBN 80-7357-164-1.

podílu. Dále pak akciovou společnost upravil tzv. akciový regulativ z roku 1899⁴. Tento regulativ posílil vliv státu v podobě dozoru nad zakládáním akciových společností, neboť zde byla řada případů zneužití důvěry veřejnosti právě při zakládání a samotné činnosti akciové společnosti. Nově vzniklá ČSR recepčním zákonem č. 11/1918 Sb. převzala právní řád dosud platný na území nově vzniklé republiky. Jednalo se o rakouský obchodní zákoník v Čechách a uherský na Slovensku. Tento dualismus přetrval až do přijetí zákona č. 243/1949 Sb., o akciových společnostech⁵.

Zákon č. 243/1949 Sb., o akciových společnostech nahrazoval veškerou starší právní úpravu akciových společností v Československu. Tato úprava neměla většího významu, neboť většina akciových společností byla znárodněna již v roce 1945 a až na pár výjimek byla zbývající část akciových společností znárodněna po roce 1948⁶. Tato úprava kontrastovala s akciovým právem většiny západoevropských zemí, kde jeho význam v poválečných letech značně vzrostl. Akciové společnosti na našem území byly zakládány pouze v oblastech zahraničního obchodu, mezinárodního zasilatelství a akciovou společností byla rovněž Československá obchodní banka⁷.

Potřeba rekonstrukce akciového práva nastala ihned po změně poměrů na našem území v roce 1989. V této souvislosti byl přijat zákon č. 104/1990 Sb., o akciových společnostech. Tato úprava byla z velké většiny přejata také do zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník. Rychle se ukázalo, že tato úprava neodpovídala potřebám tehdejší doby a přehlížela vývoj a pokrok právních úprav akciových společností ve vyspělých státech Evropy a západního světa. Na základě výše zmíněného a potřeby harmonizovat náš právní řád s požadavky práva EU se uskutečnilo několik novelizací tohoto zákona. Poslední fáze dosavadního vývoje právní úpravy akciových společností je zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech⁸.

---

⁴ VOJÁČEK, Ladislav, Karel SCHELLE a Vilém KNOLL. *České právní dějiny*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, s. 479. ISBN 978-80-7380-257-8.

⁵ ČERNÁ, Stanislava. *Obchodní právo*. Praha: ASPI, 2006, s. 29. ISBN 80-7357-164-1.

⁶ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 3. ISBN 978-80-7478-961-8.

⁷ ČERNÁ, Stanislava. *Obchodní právo*. Praha: ASPI, 2006, s. 29. ISBN 80-7357-164-1.

⁸ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 3-4. ISBN 978-80-7478-961-8.

2.2 Historie s. r. o.

Společnost s ručením omezeným oproti akciové společnosti nevychází z římského práva a její vývoj není datován ani do doby přelomu středověku a novověku. Je to novodobý útvar, který vznikl na základě rozhodnutí zákonodárce v druhé polovině 19. století na území sjednoceného Německa, přesněji řečeno práce byly zahájeny v roce 1889, aby byl v roce 1892 říšský zákon o GmbH⁹ schválen říšským sněmem. Tento zákon je i přes řadu reforem platný na území Spolkové republiky Německa dodnes¹⁰.

Z Německa nedlouho poté přebíraly tuto formu společnosti do svých právních úprav další země. První zemí, která tak učinila, bylo Portugalsko v roce 1901. Dále pak Švýcarsko v roce 1911, Francie a Maďarsko roku 1925 a následovaly další země kontinentálního práva. Ve Velké Británii plní tuto funkci „private companies“ (malé akciové společnosti)¹¹.

Na našem území jsme mohli zakládat společnost s ručením omezeným, která je nejmladší z národních forem obchodních společností, na základě zákona č. 58/1906 ř. z. z 6. března 1906, o společnostech s ručením obmezeným. Předobrazem byl, jako v řadě jiných států, německý říšský zákon o GmbH z roku 1892¹². Společnost s ručením omezeným byla samostatnou právnickou osobou zapisovanou u rejstříkového soudu. Vznik byl podmíněn uzavřením notářsky ověřené společenské smlouvy, která musela povinně obsahovat název firmy, její sídlo, předmět jejího podnikání, výši základních vkladů jednotlivých společníků a výši kmenového jmění společnosti. Společník ručil za závazky společnosti jen omezeně, a to v zásadě do výše svých vkladů¹³.

Právní úprava společnosti s ručením omezeným se ani po vzniku Československé republiky nezměnila, neboť byla beze změny recipována zákonem č. 11/1918 Sb. z. a n., o zřízení samostatného státu československého. Změny doznala až v roce 1920, kdy se začala řídit novým zákonem č. 271/1920 Sb. z. a n., kterým se působnost starorakouského zákona rozšířila na Slovensko a Podkarpatskou Rus a kterým se zrušil zvýhodněný daňový režim pro tuto

---

⁹ *Gesellschaft mit beschränkter Haftung*

¹⁰ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 1-2. ISBN 978-80-7478-633-4.

¹¹ PELIKÁNOVÁ, Irena a Stanislava ČERNÁ. *Obchodní právo*. Praha: ASPI, 2006, s. 379. ISBN 80-7357-149-8.

¹² ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 290. ISBN 978-80-7478-735-5.

¹³ VOJÁČEK, Ladislav, Karel SCHELLE a Vilém KNOLL. *České právní dějiny*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, s. 481. ISBN 978-80-7380-257-8.

společnost. Pro společnost s ručením omezeným tak platila stejná daňová pravidla jako pro akciovou společnost¹⁴.

V době po druhé světové válce byl stále platný zákon č. 58/1906 ř. z., který byl nevýznamně novelizován. To zásadní pro společnosti s ručením omezeným nastalo 1. ledna 1951, kdy vešel v účinnost zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník, který rušil dosud platný zákon z roku 1906, a na jehož základě byly všechny společnosti s ručením omezeným zrušeny. V tomto období dalších čtyřicet let na území Československa neexistovaly a ani nemohly být založeny žádné společnosti s ručením omezeným. Tento stav se změnil až 1. května 1991 s pomocí zákona č. 103/1990 Sb., který významným způsobem novelizoval tehdejší hospodářský zákon. Tato právní úprava byla v účinnosti pouze 8 měsíců, neboť 1. ledna 1992 vstoupil v účinnost zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, který přes několik novelizací, z nichž mohu zmínit například tu z roku 2001, kdy se měnila výše základního kapitálu společností s ručením omezeným, byl účinný až do roku 2014¹⁵.

Poslední změna se udála, jak napovídá předešlý odstavec, v roce 2014, kdy vstoupil v účinnost zatím poslední zákon upravující tuto společnost, a sice zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, který nám zavádí například institut kmenového listu, kterému bude věnována další podstatná část této práce.

---

¹⁴ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 3. ISBN 978-80-7478-633-4.

¹⁵ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 291. ISBN 978-80-7478-735-5.

3 Cenné papíry

Dle zařazení cenných papírů v občanském zákoníku je jasné, že je cenný papír věcí, kterou nám definuje občanský zákoník ve svém § 489 tak, že věci v právním slova smyslu je vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí.

Z tohoto pořazení je poté zřejmé, že na cenné papíry můžeme aplikovat veškeré ustanovení, které pojem věci používají, jako jsou např. ustanovení o vydržení¹⁶.

Věci se ovšem dále dělí dle § 496 občanského zákoníku na hmotné a nehmotné a dle § 498 občanského zákoníku na nemovité a movité. Z hlediska rozdělení věcí na hmotné a nehmotné je listinný cenný papír věcí hmotnou, kterou zákon definuje jako ovladatelnou část vnějšího světa, která má povahu samostatného předmětu. Naproti tomu nehmotné věci jsou práva, jejichž povaha to připouští, a jiné věci bez hmotné podstaty. Je tedy zřejmé, že právo obsažené v takové listině je věcí nehmotnou, ovšem naše vlastnictví se vztahuje právě k listině, která je nositelem tohoto práva. Jistý rozdíl nastává u zaknihovaného cenného papíru (o tom více v kapitole 3.3. Zaknihovaný cenný papír). Z pohledu rozdělení věcí na nemovité a movité nám zákonodárce vymezil, že nemovité věci jsou pozemky, podzemní stavby se samostatným účelovým určením, jakož i věcná práva k nim, a práva, která za nemovité věci prohlásí zákon. Stanoví-li zákon, že určitá věc není součástí pozemku, a nelze-li takovou věc přenést z místa na místo bez porušení její podstaty, je i tato věc nemovitá. Věci movité jsou poté veškeré další věci, ať je jejich podstata hmotná nebo nehmotná. Neboť je zřejmé, že cenný papír nám nespadá do výčtu definice věcí nemovitých, je tedy věcí movitou. Určení toho, že je cenný papír věcí movitou je důležité už například z výše uvedeného ustanovení o vydržení, neboť v tomto případě nám postačí nepřetržitá držba cenného papíru v délce 3 let, namísto 10 let, která je potřebná u nemovitých věcí.

Samotnou definici cenného papíru nám přináší až zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, který jako první pojem cenného papíru v našem právním řádu definuje. Do té doby byla zřejmě jediná zákonná definice tohoto pojmu ve švýcarské právní úpravě, a to v článku 945 obligačního zákona ze dne 31. 3. 1911. Ustanovení tohoto článku bylo předlohou pro italskou a polskou právní úpravu¹⁷ a

---

¹⁶ CHALUPA, Ivan a David REITERMAN. *Základy soukromého práva*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckova skripta, s. 5. ISBN 978-80-7400--542-8.

¹⁷ KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck), s. 9. ISBN 978-80-7400-515-2.

naše právní úprava rovněž přebírá její obsah¹⁸. Jak lze dovodit z předešlého textu, pojem cenného papíru nám tedy obecně upravuje občanský zákoník, který jej definuje v § 514 jako listinu, se kterou je právo spojeno takovým způsobem, že je po vydání cenného papíru nelze bez této listiny uplatnit ani převést.

Již ze samotné definice můžeme dovodit dva charakteristické znaky cenného papíru. Tím prvním je hmotný substrát - listina, která představuje cenný papír a na níž je zaznamenán určitý písemný projev. Charakter tohoto hmotného substrátu není podstatně významný, neboť může jít o jakoukoliv movitou věc, která má schopnost stát se nosičem informace. Nejčastěji se však bude jednat o listinu v jejím klasickém slova smyslu, tedy o list papíru.

Druhým znakem je cennost listiny, kterou musíme chápat ve smyslu právním. To, co činí listinu cennou, jsou její následky, které s ní spojuje právní řád. Cenným papírem proto nemohou být listiny, které sice mohou být pro zúčastněné strany důležité (dopisy apod.), ale její obsah není schopen vyvolat právní následky. Tyto listiny jsou právně irelevantní. Obsahem tedy musí být písemný projev vůle, se kterým jsou spojeny právní důsledky, tyto důsledky poté způsobují cennost papíru, který musí být zároveň platný¹⁹. Pojem cennosti bývá v některých případech nahrazován pojmem inkorporace. Cennost papíru se může při bližším pohledu ukazovat jako jiné vyjádření znaku inkorporace. Inkorporace je pak označována těsnou spjatostí práv s listinou. Od prvně popsaného znaku se poté liší tím, že je znakem diferenciacním, neboť samotných písemných projevů je bezpočet. Inkorporaci můžeme charakterizovat čtyřmi znaky, a to jako takové spojení práva s písemným projevem vůle, který představuje cenný papír, kdy právo spolu s tímto písemným projevem vůle vzniká, převádí se, vykonává se a zaniká²⁰.

U cenných papírů musíme odlišovat dvě různá práva, a to právo k cennému papíru a právo z cenného papíru, které je v něm inkorporované a sdílí jeho osud. Jednotnost cenného papíru je zde ovšem více než zřejmá, neboť právo z cenného papíru se vykonává, vykonává-li se nebo disponuje-li se vlastnictvím cenného papíru, přičemž inkorporace subjektivního práva je podstatou cenného papíru. Toto subjektivní právo totiž způsobuje cennost cenného papíru. V určitých případech mohou být některá subjektivní práva od cenného papíru oddělena a stát se

---

¹⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, výklad k ustanovení § 514

¹⁹ KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck), s. 10. ISBN 978-80-7400-515-2.

²⁰ PAULY, Jan. *Teoretické a legislativní základy cenných papírů*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 11-18. ISBN 978-80-7552-421-8.

předmětem samostatné dispozice, potom jde o tzv. samostatně převoditelná práva²¹. Zákonný demonstrativní výčet je stanoven v § 281 odst. 2 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), kdy je samostatně převoditelné právo na vyplacení podílu na zisku, přednostní právo na upisování akcií a vyměnitelných a prioritních dluhopisů, právo na podíl na likvidačním zůstatku a jiná obdobná majetková práva, která nám určí stanovy, že jsou samostatně převoditelná. Právo, které nelze samostatně převést, je pak uvedeno v odstavci 4. tohoto ustanovení a je to hlasovací právo spojené s akcií.

3.1 Prameny právní úpravy cenných papírů

V našich právních podmínkách je zapotřebí považovat za prameny práva cenných papírů takové právní předpisy či jejich části, které obsahují normy práva cenných papírů. Za základní klasifikaci pramenů práva cenných papírů lze považovat třídění na obecné a zvláštní, přičemž obecné prameny obsahují právní normy, které se vztahují zásadně ke všem druhům cenných papírů (zde se mohou nalézt výjimky, kdy obecný právní předpis bude upravovat jednotlivé druhy cenných papírů) a naopak zvláštní prameny obsahují úpravu pouze jednotlivých druhů cenných papírů²².

Dle J. Paulyho probíhá dělení na obecné a zvláštní prameny práva cenných papírů takto:

- a) Obecné prameny práva cenných papírů:
  - zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník,
  - zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů,
  - zákon č. 6/1993 o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů,
  - zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů,
  - zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů,
  - zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů,
  - zákon č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů,
  - zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů,

---

²¹ KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck), s. 15. ISBN 978-80-7400-515-2.

²² PAULY, Jan. *Teoretické a legislativní základy cenných papírů*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 44. ISBN 978-80-7552-421-8

- zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, ve znění pozdějších předpisů,
  - zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů,
  - zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních,
  - zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém.
- b) Zvláštní prameny práva cenných papírů:
- zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích),
  - občanský zákoník²³,
  - zákon č. 191/1950 Sb., zákon směnečný a šekový, ve znění pozdějších předpisů,
  - zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů,
  - zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech,
  - zákon č. 307/2000 Sb., o zemědělských skladních listech a zemědělských veřejných skladech a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
  - zákon č. 134/2013 Sb., o některých opatření ke zvýšení transparentnosti akciových společností a o změně dalších zákonů,
  - zákon č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, ve znění pozdějších předpisů²⁴.

3.2 Třídění cenných papírů

Cenné papíry lze třídit dle různých hledisek, kterých je bezpočet, přičemž lze třídit i samotná hlediska dle různých kritérií těchto třídění. Třídění cenných papírů je obvyklé na všechny cenné papíry. Jiným tříděním však podléhají jen některé skupiny cenných papírů. Třídící kritéria mohou vyplývat přímo ze zákona nebo být výsledkem různých teoretických přístupů. Podat vyčerpávající přehled jednotlivých třídění cenných papírů se však zdá být nemožné²⁵. Pro potřeby své diplomové práce si vystačím s tímto tříděním cenných papírů:

²³ Občanský zákoník je zvláštním pramenem práva cenných papírů ve svých ustanovení §523, kde je upraven kupón; §2417, kde upravuje skladištní list; §2572 a násl, kde upravuje náložný list.

²⁴ PAULY, Jan. *Teoretické a legislativní základy cenných papírů*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 46-53. ISBN 978-80-7552-421-8

²⁵ Tamtéž, s. 54.

- a) podle druhu,
- b) podle formy,
- c) podle zastupitelnosti,
- d) podle obchodovatelnosti.

3.2.1 Druhy cenných papírů

Zákony upravené druhy cenných papírů jsou zejména akcie, zářimní listy, kmenové listy, podílové listy, kupóny, opční listy, směnky, šeky, náložný listy, skladištní listy, zemědělské skladištní listy, warranty, konosamenty, depozitní certifikáty, zajištěné dluhové obligace a dluhopisy, které dále můžeme dělit podle druhu na státní dluhopisy a dluhopisy vydávané Českou národní bankou, komunální dluhopisy, hypoteční zástavní listy, vyměnitelné a prioritní dluhopisy, podřízené dluhopisy a konečně sběrné dluhopisy²⁶. Vzhledem k definici cenného papíru, kterou nám podává občanský zákoník ve svém ustanovení § 514 a absenci samotného taxativního výčtu druhů cenných papírů je občanským zákoníkem v § 515 předpokládáno vydávání nepojmenovaných cenných papírů²⁷. Kdy je na základě tohoto ustanovení § 515 občanského zákoníku jednoznačně stanoveno, že cenným papírem nemusí být jen určitý druh, jehož náležitosti stanoví právní předpis. V tomto ustanovení je tedy podpořen názor teorie, že je možné vydat i výše zmíněné tzv. nepojmenované cenné papíry²⁸.

3.2.2 Formy cenných papírů

Občanský zákoník nám ve svém ustanovení § 518 odst. 1 stanovuje, že cenný papír může mít formu cenného papíru na doručitele (*au porteur* papíry), na řad (*ordre* papíry), nebo na jméno (rektapapíry, *au nom* papíry). Členění cenných papírů dle formy představuje zřejmě jejich hlavní rozlišení. To je dáno samotnou kvalitou tohoto třídění, kterou potvrzují jeho historické kořeny. Z hlediska terminologie však dochází k určitému zmatení pojmů, neboť některé uvedené formy zákon označuje jinak a tento postup dokonce obecně popisuje. Tento postup můžeme nalézt již v zákoně o cenných papírech, který ve svém ustanovení § 3 odst. 2 stanovoval, že na cenné papíry označené v zákoně jako cenné papíry na

---

²⁶ ROZEHNAL, Aleš. *Obchodní právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk), s. 695-698. ISBN 978-80-7380-524-1.

²⁷ KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck), s. 41. ISBN 978-80-7400-515-2.

²⁸ MAREK, Radan. *Cenné papíry v novém občanském zákoníku: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckovy komentáře, s. 5. ISBN 978-80-7400-466-7.

majitele se vztahují ustanovení tohoto zákona, které upravují cenné papíry na doručitele. Dle dalšího ustanovení § 3 odst. 3 tohoto zákona pak platilo, že na cenný papír označený jako cenný papír na jméno, jehož převod je možný rubopisem, se vztahují na tento cenný papír ustanovení tohoto zákona upravující cenné papíry na řad. Tato terminologická paralela se původně týkala více druhů cenných papírů. Postupem doby však došlo k tomu, že se momentálně vztahuje fakticky pouze na akcie. Občanský zákoník tuto terminologii nepřebírá. Zákon o obchodních korporacích však ve svém ustanovení § 263 odst. 2 říká, že: „*Akcie ve formě cenného papíru na doručitele se označuje jako akcie na majitele.*“ K tomu nám v ustanovení § 263 odst. 3 připojuje, že: „*Akcie ve formě cenného papíru na řad se označuje jako akcie na jméno.*“ Tato právní úprava nám ukazuje terminologické paralely, které musíme v rámci právního řádu brát v potaz. Zde je možné shrnout, že dle platné právní úpravy platí, že existují jednak cenné papíry na doručitele, které se někdy označují jako cenné papíry na majitele, jednak cenné papíry na řad, které se někdy označují jako cenné papíry na jméno, a konečně cenné papíry na jméno, které své „paralelní označení“ postrádají²⁹.

Skutečný základ třídění cenných papírů dle formy lze tedy dle J. Paulyho spatřovat v těchto třech aspektech:

- a) jméno vlastníka na cenném papíru;
- b) způsob převodu cenného papíru;
- c) možnost omezení převoditelnosti cenného papíru³⁰.

3.2.2.1 Cenné papíry na doručitele

Typické pro cenné papíry na doručitele je to, že jméno oprávněné osoby není uvedeno v textu listiny. Oprávněným z této formy cenných papírů je tedy držitel listiny. Výkon práv, která jsou spojena s tímto cenným papírem závisí na držbě listiny, respektive na jejím předložení. Povinný je tedy povinen plnit osobě, která mu tento cenný papír předložila³¹. Občanský zákoník ve druhé větě ustanovení § 518 odst. 2 stanovuje nevyvratitelnou právní domněnku, že: „*Neobsahuje-li cenný papír jméno oprávněné osoby, platí, že se jedná o cenný papír na doručitele.*“ Tato nevyvratitelná právní domněnka se může mnohým autorům

---

²⁹ PAULY, Jan. *Teoretické a legislativní základy cenných papírů*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 57-58. ISBN 978-80-7552-421-8.

³⁰ Tamtéž.

³¹ KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck), s. 44. ISBN 978-80-7400-515-2.

zdat poněkud nadbytečná, neboť forma cenného papíru na doručitele je jedinou formou cenných papírů, která jméno oprávněné osoby neobsahuje³².

Způsob převodu tohoto cenného papíru je upraven v ustanovení § 1103 odst. 1 občanského zákoníku takto: „*Vlastnické právo k cennému papíru na doručitele se převádí smlouvou k okamžiku jeho předání.*“ Z toho nám vyplývá, že převod cenného papíru se uskuteční pouhým předáním (tradicí). Smlouva totiž nemusí být bezpodmínečně písemná. Ať už se jedná o jakoukoliv smlouvu, je zapotřebí k převodu listinného cenného papíru na doručitele jeho předání. Samotná smlouva poté může spočívat právě v předání listinného cenného papíru na doručitele a být tak reálným kontraktem. Není zde vyloučen ani kontrakt konsenzuální, kdy k předání listinného cenného papíru nemusí dojít. Předání však bude nepochybně pravidlem, neboť oprávněnou osobou z cenného papíru je většinou právě, jak již bylo zmíněno výše, jeho držitel.

Možnost omezení převoditelnosti cenného papíru na doručitele je již z povahy tohoto cenného papíru vyloučena³³.

3.2.2.2 Cenné papíry na řad

Cenné papíry na řad se nemusí nijak odlišovat od cenných papírů na jméno, neboť také alespoň zprostředkovaně obsahují jméno prvonabyvatele, rozhodující je tedy to, co o jejich formě říká zákon³⁴. V případě cenného papíru na řad nám zákonodárce v občanském zákoníku v první větě ustanovení § 518 odst. 2 vyvratitelnou právní domněnkou stanovil, že: „*Obsahuje-li cenný papír jméno oprávněné osoby, má se za to, že se jedná o cenný papír na řad.*“ Tato vyvratitelná domněnka je naproti nevyvratitelné domněnce o cenném papíru na doručitele pochopitelná³⁵, neboť jméno oprávněné osoby je uvedeno jak v případě formy cenného papíru na řad, tak v případě formy cenného papíru na jméno a jak bylo zmíněno výše, bude tedy rozhodující, co o těchto jednotlivých formách stanoví zákon.

Občanský zákon převod cenného papíru na řad upravuje v ustanovení § 1103 odst. 2 tak, že: „*Vlastnické právo k cennému papíru na řad se převádí*

---

³² PAULY, Jan. *Teoretické a legislativní základy cenných papírů*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 59. ISBN 978-80-7552-421-8

³³ Tamtéž, s. 60-65.

³⁴ MAREK, Radan. *Cenné papíry v novém občanském zákoníku: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckovy komentáře, s. 31. ISBN 978-80-7400-466-7.

³⁵ PAULY, Jan. *Teoretické a legislativní základy cenných papírů*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 59. ISBN 978-80-7552-421-8

*rubopisem a smlouvou k okamžiku jeho předání*³⁶. Oprávněnou osobou je tedy ten, na jehož jméno byl cenný papír na řad vydán, nebo ten, jemuž svědčí nepřetržitá řada rubopisů (indosamentů), nebo pokud zákon nestanoví jinak. Rubopis je vlastní písemné prohlášení bývalé oprávněné osoby obsažené na rubu cenného papíru, pokud je rub zaplněn, tak na jeho přívěsku, kterým se cenný papír převádí na novou oprávněnou osobu. Na rubu, případně na přívěsku, se tímto způsobem tvoří souvislá řada rubopisů postupně obsahující jména majitelů cenného papíru. Současný majitel je uveden vždy jako poslední v této souvislé řadě³⁶. Jak zákonodárce uvádí, pouze převod rubopisem nestačí, k převodu cenného papíru na řad je zapotřebí, stejně jako u cenného papíru na doručitele, jeho faktické předání. Další podmínkou je rovněž jako u cenných papírů na řad uzavřená smlouva v okamžiku jeho předání. Forma smlouvy, podobně jako u cenných papírů na doručitele, není předepsána. Nejvyšší soud nám pak ve svém rozsudku ze dne 27. dubna 2005, sp. zn. 29 Odo346/2004 říká, že nedostatku písemné formy smlouvy se pak nelze dovolávat ani v návaznosti na nutnost písemné formy rubopisu, kde se mimo jiné odvolává na ustanovení § 18 a § 19 zákona o cenných papírech, kdy z těchto ustanovení rovněž vyplývalo, že zde není předepsána písemná forma³⁷. K účinnosti převodu tohoto cenného papíru vůči třetím osobám požaduje v některých případech zákon ještě přistoupení další právní skutečnosti. Například v případě akcií na jméno a zatímních listů je oprávněná vykonávat akcionářská práva osoba, která je vedena v seznamu akcionářů³⁸. Jak již bylo zmíněno výše, tak dle ustanovení § 263 odst. 3 zákona o obchodních korporacích má označená akcie jako akcie na jméno formu cenného papíru na řad.

Tento cenný papír je v zásadě převoditelný. Ono „na řad“ představuje předpokládanou řadu vlastníků cenného papíru s tím, že „na řad“ uvedené na líci cenného papíru označuje prvého z nich a případná další označení „na řad“ jsou součástí již zmíněného rubopisu, který představuje nezbytný předpoklad převodu tohoto cenného papíru. Nelze tedy jeho převoditelnost vyloučit. Lze ji ovšem omezit, kdy emitent může z různých důvodů právo vlastníka nakládat s cenným papírem určitého druhu alespoň částečně limitovat. Může tak být učiněno v případě

---

³⁶ KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck), s. 44. ISBN 978-80-7400-515-2.

³⁷ Nejvyšší soud v rozsudku stanovil: (I.) *Pro smlouvu o převodu cenného papíru na řad není předepsána písemná forma*.

³⁸ KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck), s. 44. ISBN 978-80-7400-515-2.

akcií, kdy emitent může převod omezit podmínkou schválení převodu orgánem akciové společnosti³⁹.

3.2.2.3 Cenné papíry na jméno

Jak lze vyčíst již ze samotného označení formy těchto cenných papírů, tak pro cenné papíry na jméno je typické, že obsahují jméno oprávněné osoby.

K převodu vlastnického práva k cennému papíru na jméno se občanský zákoník vyjadřuje tak, že: „*Vlastnické právo k cennému papíru na jméno se převádí už samotnou smlouvou k okamžiku její účinnosti.*“ V porovnání se zákonnou úpravou převodu cenných papírů na doručitele a na řad lze na první pohled spatřit absenci potřeby předání tohoto cenného papíru a dále, že zde není v porovnání s převoditelností cenných papírů na řad dána možnost převést cenný papír rubopisem. Jako další v tomto ustanovení není vyjádřena nutnost písemné formy smlouvy k převodu vlastnického práva, což vzhledem k předchozím způsobům převodu dalších forem cenných papírů není rozdílné. Onu rozdílnost však lze spatřovat v návaznosti na zákon o cenných papírech, který právě písemnou formu smlouvy o převodu cenných papírů na jméno vyžadoval. Osobně bych pak nutnost písemné formy smlouvy o převodu tohoto cenného papíru spatřoval, neboť tato potřeba písemné formy tu může být už z ryze praktického hlediska nebo právě toho, že dle důvodové zprávy k občanskému zákoníku osnova přejímá, z již zmíněného zákona o cenných papírech, platnou úpravu převodů vlastnického práva k listinným cenným papírům všech tří zmíněných forem.

Nutnou podmínkou vedle písemné formy smlouvy o převodu bude i samotné předání cenného papíru na jméno, neboť samotná definice cenného papíru v občanském zákoníku říká, že bez listiny nelze právo nejenom uplatnit, ale ani převést. Na základě definice cenného papíru a ustanovení § 1103 odst. 3 občanského zákoníku vzniká otázka, jestli jsou vůbec cenné papíry na jméno cennými papíry. Vznik této otázky je možné přičítat skutečnosti, že dle znění § 1103 odst. 3 občanského zákoníku lze vlastnické právo k cennému papíru převést bez jeho odevzdání nabyvateli, což by nevyhovovalo definici cenného papíru. Možnost dovozovat, že cenné papíry na jméno jsou cennými papíry, lze s pomocí těchto argumentů:

- a) systematické zařazení v občanském zákoníku,

---

³⁹ PAULY, Jan. *Teoretické a legislativní základy cenných papírů*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 65. ISBN 978-80-7552-421-8.

- b) název „cenný papír na jméno“,
- c) znění důvodové zprávy,
- d) nedůsledné převzetí zahraniční i české právní úpravy,
- e) nutnost předání cenného papíru na jméno vyplývající z jiných ustanovení občanského zákoníku⁴⁰.

Cenný papír na jméno představuje jediný cenný papír, jehož převoditelnost lze nejen omezit, ale podle okolností případně též vyloučit. Vyloučit převoditelnost tohoto cenného papíru může na jedné straně emitent nebo na straně druhé může být převoditelnost vyloučena samotným zákonem. Vyloučení převoditelnosti ze strany emitenta naše současná právní úprava nijak zvlášť neupravuje. Pokud se tedy emitent při vydávání cenného papíru na jméno, jehož převoditelnost chce vyloučit, nedopustí právního jednání, které by ve smyslu § 580 odst. 1 občanského zákoníku⁴¹ přičilo dobrým mravům nebo by odporovalo zákonu, bude moci vydat cenný papír na jméno, jehož převoditelnost zcela vyloučí. Zákon pak vylučuje převoditelnost těchto cenných papírů pouze výjimečně, konkrétně u investičních kupónů, které sloužily jako nástroj kupónové privatizace a jejichž opětovný výskyt v praxi lze jen těžko očekávat⁴².

3.2.3 Zastupitelnost cenných papírů

Jak již bylo řečeno v úvodu této kapitoly, cenný papír je v právním slova smyslu věcí. Zastupitelnou věc nám poté zákonodárce vymezuje ve svém ustanovení § 499 občanského zákoníku tak, že: „*Movitá věc, která může být nahrazena jinou věcí téhož druhu, je zastupitelná; ostatní věci jsou nezastupitelné.*“ Definicí zastupitelného cenného papíru nám poté zákonodárce poskytuje ve svém ustanovení § 516 odst. 1 téhož zákona, kdy říká, že „*Cenné papíry téhož druhu vydané týměž emitentem v téže formě, z nichž vznikají stejná práva, jsou zastupitelné.*“ V tomto ustanovení nám zákon stanovuje čtyři hlavní podmínky, kdy se jedná o zastupitelný cenný papír. Jelikož jsou tyto podmínky kumulativní, musí cenný papír splňovat všechny čtyři podmínky současně. Jak lze vyčíst ze samotného

---

⁴⁰ KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck), s. 44-48. ISBN 978-80-7400-515-2.

⁴¹ Dle ustanovení § 580 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník je neplatné právní jednání, které se přiči dobrým mravům, jakož i právní jednání, které odporuje zákonu, pokud to smysl a účel zákona vyžaduje.

⁴² PAULY, Jan. *Teoretické a legislativní základy cenných papírů*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 65-66. ISBN 978-80-7552-421-8.

ustanovení, cenný papír musí být téhož druhu, musí s ním být spojena stejná práva, musí být vydán totožným subjektem a konečně musí být vydán ve stejné formě⁴³. Jak lze dovozovat, pokud cenný papír nesplňuje alespoň jednu z těchto podmínek, jedná se o nezastupitelný cenný papír.

Samotná zastupitelnost má pak především význam z hlediska obchodovatelnosti cenných papírů a dále z hlediska obsahu některých smluv, které se týkají cenných papírů, jako je smlouva o zápůjčce, kterou lze sjednat pouze pro zastupitelné cenné papíry, nebo smlouva o hromadné úschově, která je rovněž možná pouze u zastupitelných listinných cenných papírů⁴⁴.

3.2.4 Obchodovatelnost cenných papírů

Konečně posledním hlediskem třídění, které pro potřeby své práce nemohu nezmínit, je třídění cenných papírů dle jejich obchodovatelnosti, a sice na cenné papíry obchodovatelné a neobchodovatelné. Takto rozlišovat cenné papíry můžeme už z jejich povahy, a to, jestli se daný cenný papír vůbec k obchodování hodí či nikoli. Obecně se za obchodovatelné cenné papíry považují takové cenné papíry, jejichž převoditelnost nelze v žádném případě vyloučit nebo ji lze pouze omezit. V ostatních případech, kdy je jejich převoditelnost vyloučena, se pak cenné papíry považují za neobchodovatelné⁴⁵. Vlastník z důvodu neobchodovatelnosti cenných papírů je pak dle A. Berleho: „*Ve stavu manželském*“ s těmito cennými papíry⁴⁶.

Z tohoto lze již snadno dovodit, které formy cenných papírů mohou být obchodovatelné a které nikoli, neboť jedním z aspektů třídění cenných papírů dle formy je možnost omezení jejich převoditelnosti. Dle tohoto kritéria lze určit, že obchodovatelnými cennými papíry dle jejich formy jsou cenné papíry na doručitele, jejichž převoditelnost nelze ani omezit, a cenné papíry na řad, kde je sice možné převoditelnost určitým způsobem omezit, její vyloučení ovšem nepřipadá v úvahu.

Dle J. Vítka je ještě vhodné doplnit ke znaku obchodovatelnosti to, zda se jedná o cenné papíry cirkulační nebo úložné. Cirkulační cenné papíry jsou snadno obchodovatelné, neboť jsou určeny k oběhu a mohou tak rychle a snadno měnit

---

⁴³ MAREK, Radan. *Cenné papíry v novém občanském zákoníku: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckovy komentáře, s. 23. ISBN 978-80-7400-466-7.

⁴⁴ KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck), s. 48. ISBN 978-80-7400-515-2.

⁴⁵ PAULY, Jan. *Teoretické a legislativní základy cenných papírů*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 72. ISBN 978-80-7552-421-8.

⁴⁶ BERLE, Adolf A. a Gardiner C. MEANS. *The modern corporation and private property*. New Brunswick, N.J., U.S.A.: Transaction Publishers, c1991, s. 249. ISBN 978-0-88738-887-3.

osobu svého majitele. Patří k nim cenné papíry na doručitele a na řad. Typickým druhem cenného papíru, který je obchodovatelný a zároveň cirkulační, je akcie⁴⁷.

Naopak úložné cenné papíry jsou spíše určeny k uložení volných peněžních prostředků a mívají formu cenného papíru na jméno, což ovšem není bezvýjimečné, tudíž nelze jednoznačně říci, že úložné cenné papíry jsou neobchodovatelné. Je zde ovšem podpořena výše zmíněná úvaha, že neobchodovatelné cenné papíry mají především formu cenného papíru na jméno⁴⁸.

3.3 Zaknihovaný cenný papír

V první řadě si je třeba uvědomit jistou odlišnost zaknihovaného cenného papíru od listinného cenného papíru, o kterém zde bylo dosud pojednáváno, a to odlišnost zcela zásadní, neboť zaknihovaný cenný papír vlastně není cenným papírem, i když je jako cenný papír zákonodárcem označován. Jak hovoří věta první ustanovení § 525 odst. 1 občanského zákoníku, tak zaknihovaný cenný papír je jakousi náhražkou cenného papíru, neboť se zde jedná o zápis do příslušné evidence⁴⁹. V porovnání se samotnou definicí cenného papíru je při určení, zda se jedná o cenný papír či nikoli zásadní absence listinné podoby, neboť tato podoba je jedním ze dvou charakteristických znaků cenného papíru. Samotný převod pak není vázán na předání cenného papíru, ale na změnu zápisu v příslušné evidenci, kterou dle zákona o podnikání na kapitálovém trhu vede centrální depozitář cenných papírů⁵⁰, což je dle mého soudu rovněž podstatná odchylka od listinných cenných papírů, neboť i v této problematice se nemůže, co do převodů cenných papírů, řadit ke „klasickým“ cenným papírům. Evidence zaknihovaných cenných papírů je pak prováděna na účtu vlastníka a účtu zákazníků.

Úprava zaknihovaného cenného papíru nám uvádí dva jeho pojmové znaky. Prvním z nich je zápis do příslušné evidence. Druhým pojmovým znakem je podmínka, že zaknihovaný cenný papír nelze převést jinak než změnou zápisu v této evidenci. V § 525 odst. 1 občanského zákoníku je pak stanovena přiměřená použitelnost úpravy cenných papírů i na zaknihované cenné papíry. V situaci, kdy zaknihovaný cenný papír nahrazuje cenný papír jeho zaknihováním a není tedy

---

⁴⁷ KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck), s. 49. ISBN 978-80-7400-515-2.

⁴⁸ Tamtéž.

⁴⁹ Dle věty první ustanovení § 525 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník je-li cenný papír nahrazen zápisem do příslušné evidence a nelze-li jej převést jinak než změnou zápisu v této evidenci, jedná se o zaknihovaný cenný papír.

⁵⁰ Srovnání ustanovení § 100 odst. 1, písm. a) a ustanovení § 101 odst. 2 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.

cenným papírem, může být otázkou, proč zákonodárce nezvolil jiný právní termín pro zaknihované cenné papíry jako například zaknihované právo⁵¹. Na tuto otázku lze nalézt odpověď v důvodové zprávě k občanskému zákoníku, který k tomuto říká, že: „*Terminologická změna by vyžadovala změnu řady právních předpisů a vzhledem k pojetí věci v právním slova smyslu, ze kterého návrh občanského zákoníku vychází, by byla i zbytečná. Návrh se zřetelem k tomu terminologicky rozlišuje jen cenný papír jako základní pojem a zaknihovaný cenný papír jako jeho náhražku.*“

Na toto vyčlenění mnozí autoři reagují, že není zcela bez chyb, na které například v případě akcií upozorňuje J. Pauly tím, že: „*Recepce neobstojí z toho důvodu, že konstrukce zaknihovaného práva sama o sobě rozhodně není bez problémů. Jestliže by se měla v našem právu plně akceptovat, bylo by nutné vyjasňovat především otázku, zda například akcie je skutečně pouze zaknihovaným právem, když jednak jde, jak známo, o soubor celé řady práv, jednak jde o něco zcela specifického, co na pouhé právo dost dobře redukovat nelze; to ostatně potvrzuje i aktuální konstrukce (listinného) cenného papíru i fakt, že stěží lze s úspěchem vysvětlit, proč by měla být akcie jednou cenným papírem (měla-li by materializovanou podobu) a jednou pouhým právem (kdyby byla zaknihovaná). Kromě toho by se kladla i celá řada otázek dalších, které by bylo obtížné vysvětlit; zejména jak „globální“ zaknihované právo představující například akcii odlišit od zaknihovaného samostatně převoditelného práva, které je od ní odděleno, nebo zda toto „právo typu akcie“ je skutečně svou podstatou totéž, co zaknihovaný investiční nástroj odlišný od zaknihovaného investičního cenného papíru (např. derivát), atd⁵².*“ Autor zde mimo jiné objasňoval chabou argumentaci zákonodárce v důvodové zprávě, ve které je poukazováno na takovéto vyčlenění zaknihovaného cenného papíru ve švýcarské a německé právní úpravě.

Občanský zákoník pak umožňuje v ustanovení § 529 a násl. přeměnu cenného papíru na zaknihovaný cenný papír, kdy je vlastník cenného papíru povinen odevzdat jej emitentovi v zákonné lhůtě, která nesmí být kratší než 2 měsíce a delší než 6 měsíců, a v opačném případě je v ustanovení § 536 a násl. umožněna přeměna zaknihovaného cenného papíru na cenný papír, kdy se ruší evidence zaknihovaných cenných papírů a naopak vlastníkovi zaknihovaného

---

⁵¹ KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck), s. 18. ISBN 978-80-7400-515-2.

⁵² PAULY, Jan. *Teoretické a legislativní základy cenných papírů*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 30-31. ISBN 978-80-7552-421-8.

cenného papíru při tomto rozhodnutí emitenta vzniká právo na odevzdání cenného papíru emitentem.

Závěrem k problematice zaknihovaných cenných papírů bych chtěl jen říci, že jsem sám osobně zvědav, kam se tento institut, v době neustálého pokroku a vylepšování výpočetní techniky, spolu s určitým strachem osob o svůj majetek, bude ubírat. Jeho nesporná výhoda tkví v tom, že tento zápis v evidenci je pro případné odcizení jistě náročnější než jeho listinná podoba. Další výhodou pak může být to, že jeho emise bude ve velkém množství cenných papírů jistě snazší v porovnání s listinným cenným papírem. I přes to všechno se minimálně na začátku budou vyskytovat určité nejasnosti, jako bylo například zmíněno výše, a je jen na samotném zákonodárci, jak se s tímto popasuje. Nehledě na to, že už samotná podstata některých cenných papírů, jako jsou směnky, šeky, skladištní nebo náložní listy, vylučuje, aby byly zaknihovány.

4 Akcie

Akcie je nejčastěji využívaným účastnickým cenným papírem, který obsahuje práva a povinnosti akcionářů vůči akciové společnosti. Akcie je zcela zásadním institutem akciového práva, neboť představuje podíl společníka v této společnosti⁵³.

Již z vymezení akciové společnosti v zákoně o obchodních korporacích je zřejmé, že celý základní kapitál této společnosti je nutné rozvrhnout na určitý počet akcií. Jinými slovy řečeno, nelze mít, byť jen sebemenší, část základního kapitálu „nepokrytou“ akciemi.

Akcie může mít formu cenného papíru na doručitele nebo na řad, přičemž toto platí i pro zaknihované akcie. Jak již bylo zmíněno výše (kapitola 3.2.2. Formy cenných papírů), je zde určitá terminologická paralela, neboť akcie jako cenné papíry ve formě na doručitele jsou označovány jako akcie na majitele, jež jsou neomezeně převoditelné, a akcie jako cenné papíry ve formě na řad zákon označuje jako akcie na jméno. Akcie na majitele mohou být vydány pouze jen jako zaknihovaný cenný papír nebo imobilizovaný cenný papír, a to z důvodu zvýšení transparentnosti vlastnické struktury této společnosti. Imobilizace pak znamená předání tohoto cenného papíru do úschovy. Samotnou imobilizaci pak nelze ztotožňovat se zaknihovaným cenným papírem, i když s ním geneticky úzce souvisí. Imobilizaci je možné považovat jako určitý historický předstupeň plného zaknihování. Při imobilizaci cenný papír stále fyzicky existuje a není ztracena ani jeho hmotná podstata. Byť existuje pouze jako redukovaná podoba hromadné listiny⁵⁴. Akcionář není oprávněn, aby mu byly vydány jeho imobilizované akcie z hromadné úschovy, je ale oprávněn toto vydání požadovat za podmínek stanovených v emisních podmínkách akcie. Toto omezení akcionáře rovněž souvisí s požadavkem transparentnosti vlastnických poměrů k akcií⁵⁵.

Toto omezení ovšem dle mnohých autorů může mít za následek rozpor s tradičním pojetím v akciových společnostech, a dokonce rozpor s jejich pojmenováním v jiných jazycích, jako ve Francii *la société anonyme*, Itálii *società anonima* a Portugalsku *Sociedade Anónima*⁵⁶.

---

⁵³ HEJDA, Jan. *Akciová společnost*. Olomouc: ANAG, c2014. Právo (ANAG), s. 134. ISBN 978-80-7263-891-8.

⁵⁴ BEJČEK, Josef a Josef ŠILHÁN. *Obchodní smlouvy: závazky v podnikání*. V Praze: C.H. Beck, 2015. Academia iuris (C.H. Beck), s. 477. ISBN 978-80-7400-574-9.

⁵⁵ ROZEHNAL, Aleš. *Obchodní právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Právníké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk), s. 424. ISBN 978-80-7380-524-1.

⁵⁶ Tamtéž.

Úprava akciové společnosti, a tedy i akcií je obsažena v ustanovení § 243 až § 551 zákona o obchodních korporacích.

4.1 Akciová společnost

Definice akciové společnosti je obsažena v ustanovení § 243 odst. 1 zákona o obchodních korporacích, který říká, že: „*Akciovou společností je společnost, jejíž základní kapitál je rozvržen na určitý počet akcií.*“ Akciová společnost je tedy právnickou osobou korporátního typu, podnikatelem, obchodní společností, obchodní korporací a kapitálovou společností. Toto rozdělení nám upravuje postup při aplikaci právní úpravy na tuto společnost.⁵⁷

Akciová společnost jako právnická osoba je způsobilá k právům a povinnostem. Sama o sobě však není způsobilá právně jednat. Za akciovou společnost tedy jedná její statutární orgán, kterým může být představenstvo (dualistický systém) nebo statutární ředitel (monistický systém). Vzhledem ke svým pravomocem a pracovnímu zařazení mohou za akciovou společnost jednat kupříkladu i její zaměstnanci. Vrcholným orgánem akciové společnosti je valná hromada. Dalšími orgány pak jsou v dualistickém systému dozorčí rada, která je nejvyšším kontrolním orgánem, a v systému monistickém správní rada, do jejíž působnosti spadají jakékoliv věci, pokud nejsou svěřeny valné hromadě. Zde bych se rád pozastavil, neboť je zde rozpor, zda je jmenování statutárního ředitele svěřeno do rukou správní rady, nebo jej volí valná hromada⁵⁸. V komentáři k zákonu o obchodních korporacích má P. Šuk za to, že: „*§ 463 odst. 1 je nutno vnímat jako speciální úpravu ve vztahu k § 421 odst. 2 písm. e) a že volba statutárního ředitele spadá do působnosti správní rady, nikoliv valné hromady*“⁵⁹.

Minimální výše základního kapitálu akciové společnosti je stanovena na 2.000.000,- Kč, nebo 80.000 EUR, kdy výše základního kapitálu je primárně vyjadřována v českých korunách. Samotné jmění společnosti je poté odděleno od jmění jejich akcionářů. Z toho vyplývá, že jednotliví akcionáři ze zákona neručí za případné dluhy společnosti, čímž ovšem není vyloučeno, že se samotný akcionář smluvně zaváže ručit za tyto případné závazky společnosti. Určitou výjimku z této zásady může představovat rozhodnutí soudu, že akcionář ručí za dluhy této společnosti v úpadku, pokud je ovšem v postavení vlivné nebo ovládající osoby.

⁵⁷ HEJDA, Jan. *Akciová společnost*. Olomouc: ANAG, c2014. Právo (ANAG), s. 15. ISBN 978-80-7263-891-8.

⁵⁸ srovnání § 421 odst. 2 písm. e) a § 463 odst. 1 zákona o obchodních korporacích

⁵⁹ *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře, s. 661. ISBN 978-80-7400-480-3.

Dalším případem, kdy je akcionář i ručitelem společnosti nastává po zániku této obchodní korporace, pokud je akciová společnost zrušena s likvidací a akcionář obdržel podíl na likvidačním zůstatku. V tomto případě ručí do výše jeho podílu na likvidačním zůstatku⁶⁰.

Akciová společnost je klasickou kapitálovou společností, čemuž nahrává hned několik jejích znaků, které jsou pro tyto společnosti typické. Mezi tyto znaky, jež jsou uvedené výše, můžeme zařadit to, že vytváří základní kapitál, a to v minimální výši 2.000.000,- Kč. Dále její akcionáři neručí za dluhy společnosti, kdy vlastně výše jejich vkladu je většinou přímo úměrná počtu jejich práv, přičemž samotné hlasování na valné hromadě⁶¹ je pak ovlivněno právě výší jejich podílů, kdy je na valné hromadě rozhodováno většinou hlasů přítomných akcionářů, což je další znak toho, že se jedná o kapitálovou společnost. V neposlední řadě ji do skupiny kapitálových společností řadí volně převoditelný podíl, kdy rozhodnutí jednotlivých akcionářů vzdát se podílů na společnosti není důvodem pro zánik této obchodní korporace. Konečně dalším znakem je odborné vedení akciové společnosti, kdy ve volených orgánech, jako je představenstvo a dozorčí rada, stojí osoby, které nejsou akcionáři.

Akciová společnost je právnická osoba, jež podléhá zápisu do obchodního rejstříku, tudíž ji lze ve světle ustanovení § 421 odst. 1 občanského zákoníku považovat už kvůli této skutečnosti za podnikatele. Drtivá většina akciových společností samozřejmě spadá do definice podnikatele v § 420 odst. 1 občanského zákoníku, neboť samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, ale i ty akciové společnosti, které nejsou založeny za podnikatelským účelem (např. některé sportovní kluby, společnosti zakládáné za účelem správy vlastního majetku, atd.), o kterých T. Dvořák hovoří jako o: „*formálních nebo fiktivních podnikatelích*“⁶², jsou díky již zmíněné potřebě zápisu do obchodního rejstříku svým charakterem podnikateli.

U akciových společností jsou rozlišovány dva typy. Jedná se o akciové společnosti s veřejně obchodovatelnými akciemi (označované též jako kótované akcie) a akciové společnosti, které se svými akciemi na žádném trhu neobchodují.

---

⁶⁰ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 366. ISBN 978-80-7478-735-5.

⁶¹ § 398 odst. 1 zákona o obchodních korporacích: „*Akcionáři vykonávají své právo podílet se na řízení společnosti na valné hromadě nebo mimo ni.*“

⁶² DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 7. ISBN 978-80-7478-961-8.

Už z logiky samotné věci může vyplývat, že akciové společnosti s veřejně obchodovatelnými akciemi budou rozsahem své činnosti a podílem v ekonomice většími společnostmi než akciové společnosti s neobchodovatelnými akciemi.

Mezi těmito typy společností je možno nalézt určité množství rozdílů a výhod, ať na jedné, či druhé straně. Jistou výhodou akciové společnosti s neveřejně obchodovatelnými akciemi je to, že mohou činit rozhodnutí, která se týkají její podnikatelské činnosti, podstatně rychleji než akciové společnosti s veřejně obchodovatelnými akciemi. Veřejně obchodovatelné společnosti jsou také mnohem více vázány na vývoj trhu, což má za následek, že nejsou samy, kdo ovlivňují své výkony, mají ale více volného kapitálu, který mohou využít například do dalších investic, které mohou v budoucnu přinést vyšší výnosy těchto společností. Veřejně obchodovatelné akciové společnosti jsou ovšem vystaveny většímu tlaku ze strany svých akcionářů, neboť v případě, že nevykazují očekávané zisky a nevyplácí tak slíbenou výši dividend, mohou akcionáři této společnosti začít s prodejem akcií a tím devalvovat kurs akcií vydaných touto společností, což má za následek poškození společnosti. Na akciové společnosti, které nabízejí své akcie veřejně, je vztaženo větší množství bezpečnostních právních norem týkajících se transparency, *corporate governance* (správa a řízení společnosti), a větších transakcí a právních jednání obecně. Tyto nároky jsou vlastně jakousi cenou za získání volného kapitálu od investorů⁶³.

Obdobou akciové společnosti vyžadující přeshraniční prvek je v právu Evropské unie evropská společnost (*Societas Europaea*). Evropská společnost je upravena primárně právem EU, a to nařízením Rady (ES) č. 2157/2001 o statutu evropské společnosti a směrnicí Rady 2001/86/ES, kterou se doplňuje statut evropské společnosti s ohledem na zapojení zaměstnanců. Česká republika má nejvyšší počet zapsaných evropských společností v obchodním rejstříku. Ve většině případů se však jedná o předzaložené obchodní společnosti připravené k prodeji⁶⁴.

4.1.1 Založení a vznik akciové společnosti

Vytvoření akciové společnosti je možné dvěma způsoby. Prvním z nich je vznik společnosti po přeměně z jiné právní formy, kdy má tato společnost svého právního předchůdce. Druhým je pak založení a vznik společnosti bez tohoto

---

⁶³ ROZEHNAL, Aleš. *Obchodní právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk), s. 421. ISBN 978-80-7380-524-1.

⁶⁴ ŠVARC, Zbyněk. *Základy obchodního práva po rekodifikaci soukromého práva*. 4., upr. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk), s. 236-237. ISBN 978-80-7380-504-3.

právního předchůdce⁶⁵. Dále se budu zabývat především druhým způsobem vytvoření akciové společnosti.

Vytvoření a vznik jsou poté dvě rozdílné fáze, které spolu ovšem úzce souvisejí, neboť založení musí předcházet vzniku společnosti a až vznikem zde začne existovat nový subjekt práv a povinností.

4.1.1.1 Založení a stanovy akciové společnosti

Založení nebo dle terminologie občanského zákoníku ustanovení právnické osoby je možné zakladatelským právním jednáním, zákonem, rozhodnutím orgánu veřejné moci, popřípadě jiným způsobem, který stanoví jiný právní předpis. Drtivá většina akciových společností je zakládána zakladatelským právním jednáním⁶⁶. Z důvodu největšího podílu založených společností zakladatelským právním jednáním se budu dále zabývat tímto způsobem založení, ke kterému je zapotřebí přijetí stanov.

Stanovy jsou občanským zákoníkem označovány jako smlouva. V případě této smlouvy se jedná o smlouvu *sui generis*. Jedná se o základní a pro společnost nejdůležitější dokument, kdy T. Dvořák jej dokonce označuje jako: „*Ústavu společnosti*.“⁶⁷ Stanovy jsou přijímány ve formě notářského zápisu a musí mít minimálně ty náležitosti, které stanoví zákon. Jedná se tedy o obligatorní náležitosti stanov, které nalezneme v ustanovení § 123 odst. 1 občanského zákoníku, § 250 odst. 2 a § 458 odst. 1 zákona o obchodních korporacích⁶⁸. Povinné náležitosti, které zákonodárce zmiňuje v ustanovení § 250 odst. 3 zákona o obchodních korporacích⁶⁹ lze po vzniku a splnění vkladové povinnosti ze stanov vypustit. Pokud však chybí některý z těchto údajů, nemá tento dokument povahu stanov.

Změna stanov je pak možná dohodou všech akcionářů ve formě notářského zápisu, nebo valnou hromadou, která rozhoduje kvalifikovanou většinou a rovněž je o tomto pořízen notářský zápis. Změna stanov valnou hromadou je možná tehdy,

---

⁶⁵ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 375. ISBN 978-80-7478-735-5.

⁶⁶ HEJDA, Jan. *Akciová společnost*. Olomouc: ANAG, c2014. Právo (ANAG), s. 81. ISBN 978-80-7263-891-8.

⁶⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 68. ISBN 978-80-7478-961-8.

⁶⁸ Jedná se především název firmy, sídlo, předmět činnosti, výši základního kapitálu, počet akcií a jejich jmenovitou hodnotu, počet hlasů spojených s jednou akcií, zvolený systém vnitřní struktury a konečně pravidla pro svolání správní rady (platí pro monistický systém).

⁶⁹ Jsou to údaje potřebné pro založení společnosti např. kolik akcií který zakladatel upisuje, v jaké výši musí být splacen základní kapitál k okamžiku společnosti atd.

pokud tak určí stanovy. V návaznosti na možnosti změny stanov nechci opomenout, že i „vypuštění“ náležitostí uvedených v ustanovení § 250 odst. 3 zákona o obchodních korporacích je změnou stanov, tudíž je nutné nechat tuto změnu rovněž odhlasovat valnou hromadou nebo tak učinit dohodou všech akcionářů.

Stanovy jsou vždy v aktualizovaném znění ukládány do sbírky listin obchodního rejstříku a jsou tedy přístupné široké veřejnosti⁷⁰.

Před samotným vznikem společnosti je ještě třeba, aby byla splněna vkladová povinnost zakladatelů a bylo získáno podnikatelské oprávnění. Vklady se dělí na peněžité a nepeněžité. Nepeněžité vklady je nutné nechat ocenit znalcem. Znalce si nově mohou vybrat samotní zakladatelé akciové společnosti, dříve mohl ocenit nepeněžitý vklad pouze znalec jmenovaný soudem⁷¹. Povinnost splatit nepeněžitý vklad je dána v celém jeho rozsahu, kdežto u peněžitých vkladů postačí, je-li splněna tato povinnost alespoň ze 30 % jmenovité nebo účetní hodnoty akcií a celé emisní ážio. Vklady přijímá a spravuje osoba pověřená touto činností ve stanovách - správce vkladu. Pokud to neodporuje její činnosti, může být správcem vkladu kterákoliv svéprávná fyzická osoba nebo kterákoliv právnická osoba. Vklady jsou až do vzniku společnosti ve vlastnictví jednotlivých zakladatelů. Vlastnické právo na společnost přechází v okamžiku jejího vzniku⁷².

V jistých případech může vyvstat potřeba zahájit jednání ještě před vznikem společnosti. Toto nám řeší ustanovení § 127 občanského zákoníku, podle kterého lze jednat jménem společnosti ještě před jejím vznikem, avšak ten, kdo takto jedná, je z tohoto jednání oprávněn a zavázán sám. Společnost je pak tímto jednáním oprávněna a zavázána, pokud jej převezme do tří měsíců od svého vzniku. Potom je z těchto jednání oprávněna a zavázána *ex tunc*. Učinila-li tak, dá tuto skutečnost dalším zúčastněným najevo. Pro převzetí účinků z těchto jednání je v akciové společnosti zapotřebí souhlasu její valné hromady.

Při dalším zkoumání tohoto ustanovení zjistíme, že zákonodárce zde neupravuje otázku, zda je pro platnost takového jednání potřeba založení společnosti, a kdo vlastně takto může jednat. Jelikož založení společnosti zákonodárce nevyžaduje a okruh osob zde rovněž není vyjmenován, lze se domnívat, že tak může činit kdokoliv i před založením společnosti. Je však důležité

---

⁷⁰ Stanovy jednotlivých akciových společností je možné vyhledat například na webové stránce: or.justice.cz, ve sbírce listin hledané společnosti.

⁷¹ HEJDA, Jan. *Akciová společnost*. Olomouc: ANAG, c2014. Právo (ANAG), s. 101. ISBN 978-80-7263-891-8.

⁷² ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 378. ISBN 978-80-7478-735-5.

mít na mysli, že toto jednání musí souhlasem valné hromady akciová společnost do tří měsíců převzít. Ostatně tento závěr vzal za svůj i Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 21. července 2015, sp. zn. 26 Cdo 1478/2015⁷³.

4.1.1.2 Vznik akciové společnosti

Právní osoba typicky vzniká dnem zápisu do veřejného rejstříku, v tomto případě zápisem do rejstříku obchodního. Návrh na tento zápis je podáván všemi členy představenstva společnosti nebo statutárním ředitelem. Návrh je podáván na formuláři spolu s listinami prokazujícími skutečnosti, jež mají být zapsány do obchodního rejstříku, a listinami ukládanými do sbírky listin. Akciová společnost může vzniknout i v důsledku přeměny z jiné nebo jiných společností nebo družstev. Může se tak stát změnou právní formy, fúzí nebo rozdělením. Toto upravuje zákon o přeměnách⁷⁴.

4.1.2 Podíl v akciové společnosti

Podíl je jedním ze zásadních pojmů právní úpravy akciové společnosti. Vždy však musíme odlišovat podíl a vklad. Tyto dva instituty se na jedné straně vzájemně ovlivňují a doplňují a nemůžeme je od sebe striktně oddělit, není ovšem možné, abychom je považovali za totéž. Bez vlastnictví podílů není možná existence akcionáře v akciové společnosti. Díky svému podílu může akcionář realizovat svá práva a povinnosti (o právech a povinnostech akcionářů viz. kapitola 4.2.2. Práva a povinnosti akcionářů), které mu přiznává zákon a stanovy, vůči akciové společnosti. Akciová společnost, až na určité výjimky stanovené zákonem, které mají řešit zvláštní a mimořádné situace, jež by bez toho byly jen těžko řešitelné nebo řešitelné se značnými obtížemi, nemůže být svým vlastním akcionářem a držet tak podíl v této společnosti⁷⁵.

Podíl je možné vymezit z hlediska podstaty na kvantitativní a kvalitativní stránku.

Z hlediska kvantitativní stránky podílu jde o to, jaký je majetkový podíl akcionáře ve společnosti. Akcionář má tedy ve společnosti majetkový podíl, ale

---

⁷³ Nejvyšší soud v rozsudku stanovil: *(I.) Jednání jménem obchodní společnosti před jejím zápisem do obchodního rejstříku není neplatné jen proto, že se uskutečnilo v době, kdy společnost ještě nebyla založena.*

(II.) Okruh subjektů jednat za společnost před zápisem do obchodního rejstříku nebyl nijak omezen. Před vznikem společnosti mohl jejím jménem jednat kdokoliv, a nikoliv pouze zakladatelé.

⁷⁴ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 379. ISBN 978-80-7478-735-5.

⁷⁵ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 113-114. ISBN 978-80-7478-961-8.

není spoluvlastníkem společnosti, neboť majetek společnosti je oddělen od majetku akcionáře a akcionář tak nemá na tento majetek žádná práva ani povinnosti. Velikost podílu je možné vždy vyjádřit pomocí zlomku nebo procenta. Konkrétní částkou je možné podíl ocenit pouze k určitému datu. Toto ocenění podílu však nevypovídá nic o jeho tržní hodnotě⁷⁶.

Kvalitativní stránku podílu lze vymezit jako jednotlivá práva a povinnosti akcionáře. Kvalitativní stránka je určitým nerozlučitelně spojeným komplexem těchto práv a povinností, který nelze chápat jako souhrn jednotlivých práv a souhrn jednotlivých povinností. Podíl je tedy uceleným předmětem právních vztahů, ve kterých se poté samotná práva a povinnosti rozeznávají a konkretizují⁷⁷.

4.2 Definice a význam akcie

Její definici nalezneme v zákoně o obchodních korporacích v § 256 odst. 1, který říká, že: „*Akcie je cenný papír nebo zaknihovaný cenný papír, s nímž jsou spojena práva akcionáře jako společníka podílet se podle tohoto zákona a stanov společnosti na jejím řízení, jejím zisku a na likvidačním zůstatku při jejím zrušení s likvidací.*“

V této definici však dle J. Paulyho lze nalézt určité nedostatky z hlediska její neúplnosti, nepřesnosti a významové omezenosti. Neúplnost je možné spatřovat ve výčtu práv, které nám v této definici zákon s akcií spojuje. Tento výčet se totiž může zdát na první pohled jako taxativní, což je vzhledem k počtu práv akcionáře, které mu zákonodárce dále přiznává, přinejmenším zavádějící, neboť k pochopení pojmu akcie je třeba myslet i na další práva akcionáře. Svou neúplnost rovněž definice způsobuje v absenci stanovení povinnosti akcií akciovou společností vydat. Určitou nepřesnost lze pozorovat v tom, že i když jsou v definici zmíněná tři práva právy základními, tak ne všechny akcie jsou s nimi vždy spojena. Jako tomu tak může být v případě prioritních akcií, které obvykle nejsou nadány hlasovacím právem. Ve skutečnosti tak práva, která nám zákonodárce v definici s akcií spojuje, nemusejí být s akcií vůbec spojena. Významová omezenost definice akcie pak vyplývá z toho, že není definicí reálnou, ale legální, která platí pouze pro české právo a už se nevztahuje na akcie vydané dle jiných právních řádů⁷⁸. J. Pauly tedy vymezuje akcii tak, že: „*Je to cenný papír, který má akciová společnost za zákonem*

---

⁷⁶ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 114-115. ISBN 978-80-7478-961-8.

⁷⁷ Tamtéž.

⁷⁸ PAULY, Jan. *Teoretické a legislativní základy cenných papírů*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 222-224. ISBN 978-80-7552-421-8.

*stanovených předpokladů povinnost vydat svému akcionáři a s nímž jsou v rozsahu vyplývajícím ze zákona a stanov této společnosti spojena práva akcionáře jako jejího společníka podílet se zejména na jejím řízení, na jejím zisku a na likvidačním zůstatku při jejím zrušení s likvidací.*⁷⁹

Akcie je považována za cenný papír soukromý, neboť je emitována právnickou osobou soukromého práva – akciovou společností. Pokud se jedná o akcie jednoho emitenta, jedné formy a vznikají z nich stejná práva, hovoříme o zastupitelných cenných papírech. Zastupitelné však mohou být pouze akcie na majitele, které mohou být vydány pouze jako imobilizované cenné papíry. Zastupitelné mohou být pouze zaknihované akcie, které ovšem nejsou z povahy zaknihovaných cenných papírů cennými papíry (viz kapitola 3.3. Zaknihovaný cenný papír). Zastupitelnost zaknihovaných cenných papírů je pak upravena obdobně jako zastupitelnost cenných papírů. Bez překážek převoditelné akcie pak mohou být chápány i jako investice, kde primárním zájmem nabyvatele nebude uplatňování práv akcionáře jako společníka, ale zhodnocení a výnos z investice, kterou do nákupu akcie vložil. Může se tak stát buď vyplacením podílu na zisku (dividendou), nebo nabyvatel koupí akcie, jejíž hodnota je nižší než hodnota, při které ji později prodá. Z tohoto důvodu je akcie též označována jako spekulativní cenný papír⁸⁰.

Akcie tedy představuje část základního kapitálu společnosti, práva a povinnosti akcionáře vůči společnosti a doklad o jeho poměru ke společnosti⁸¹.

4.2.1 Akcie jako část základního kapitálu

Spojení akcie se základním kapitálem je dáno už ze samotného historického vývoje akciové společnosti, kdy společnost mohla relativně lehce nashromáždit potřebné finanční potřeby od široké veřejnosti. Nabytí akcií bylo pro akcionáře, poněkud laicky řečeno, zajímavé jednak proto, že díky anonymitě nebyl akcionář vystaven závazky za ručení v akciové společnosti, a dále proto, že povaha tohoto cenného papíru umožňovala jeho rychlý prodej a tím pádem možnost zhodnocení své prvotní investice v případě zvýšení jeho kurzu⁸².

---

⁷⁹ Tamtéž, s. 225.

⁸⁰ KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck), s. 60-62. ISBN 978-80-7400-515-2.

⁸¹ DVORÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 180. ISBN 978-80-7478-633-4.

⁸² KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck), s. 62. ISBN 978-80-7400-515-2.

Jak již bylo zmíněno výše, je nutné, aby každá část základního kapitálu byla rozvržena do určitého počtu akcií. Všechny akcie pak tvoří základní kapitál akciové společnosti.

Akciová společnost vydává buď akcie se jmenovitou hodnotou, nebo akcie, které zákon označuje jako kusové akcie, na nichž hodnota vyjádřena není. Zákon o obchodních korporacích připouští, aby akcie jedné akciové společnosti měly různou jmenovitou hodnotu. Vyloučena je ovšem situace, kdy by akciová společnost vydala jak akcie se jmenovitou hodnotou, tak kusové akcie. Je tedy na zakladatelích společnosti, aby se rozhodli, jakou zákonodárcem nabízenou variantu využijí.

Jmenovitá hodnota musí být vyjádřena na akcii. Pokud se jedná o zaknihovanou akcii, pak je vyjádřena v evidenci těchto cenných papírů. O jmenovité hodnotě akcií rozhodují zakladatelé společnosti a je povinnou součástí jejich stanov. Její minimální ani maximální výše není zákonem stanovena. Jestliže akciová společnost nemá vyjádřen základní kapitál v eurech, je povinna jmenovitou hodnotu uvádět v českých korunách. V porovnání s kusovými akciemi je jejich výhodou přehlednost a snazší srovnatelnost s ostatními akciemi⁸³. Jmenovitou hodnotu vydaných akcií lze změnit jejich štěpením nebo naopak spojením. Pokud je jedna akcie o určité jmenovité hodnotě nahrazena více akciemi, přičemž součet hodnot těchto akcií se rovná hodnotě akcie před nahrazením a nezmění se tím tak ani základní kapitál, hovoříme o štěpení. Když je ovšem naopak větší množství akcií nahrazeno akcií jedinou, jejíž hodnota se rovná součtu hodnot nahrazovaných akcií, hovoříme o sloučení. Rozhodnutím o štěpení nebo sloučení akcií se mění počet akcií a jejich jmenovitá hodnota, jedná se tedy o rozhodnutí o změně stanov společnosti. Valná hromada tak může rozhodnout dvěma třetinami hlasů přítomných akcionářů, kdy ještě se spojením akcií musí souhlasit všichni akcionáři, jejichž akcie se mají spojit. Tato změna nabývá účinnosti až zápisem s konstitutivními účinky do obchodního rejstříku, kdy po tomto zápisu musí dojít k výměně akcií⁸⁴.

Zakladatelé společnosti si jako druhou možnost mohou ve stanovách určit vydání kusových akcií, které představují stejné podíly na základním kapitálu společnosti. Samozřejmě, jak bylo zmíněno výše, nelze v jedné společnosti zároveň vydat kusové akcie a akcie se jmenovitou hodnotou. Kusová akcie je tedy účetní

---

⁸³ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 383. ISBN 978-80-7478-735-5.

⁸⁴ KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck), s. 63. ISBN 978-80-7400-515-2.

hodnotou, která se na jednu kusovou akcii určí tak, že je základní kapitál vydělen počtem těchto vydaných akcií. Na jednu kusovou akcii připadá jeden hlas, pokud nepřipustí stanovy vydání akcií s různou vahou hlasů. Jako výhoda těchto akcií se pak jeví snížení administrativní náročnosti některých transakcí s nimi spojených. Na akciích by nemělo být nutné vyznačovat změnu nebo je vyměňovat při změně základního kapitálu a značnou úsporu by kusové akcie představovaly při případném vstupu naší republiky do eurozóny⁸⁵.

V některých případech je možné, že veřejnost ve svých výkladech zaměňuje nebo nějak spojuje pojmy emisní kurs a kurs akcie. Je třeba říci, že se jedná o dva zcela rozdílné instituty. Na jedné straně emisní kurs je peněžní částka, za kterou akcii nabude její prvonabyvatel a nesmí být nižší než jmenovitá nebo účetní hodnota akcie. Je ale možné tuto hodnotu stanovit vyšší, kdy tento rozdíl tvoří emisní ážio, které je pak vlastním zdrojem financování společnosti. Kdežto samotný kurs akcie je výsledkem činnosti trhu, kde je ovlivňován nabídkou a poptávkou po cenných papírech společnosti.

4.2.2 Práva a povinnosti akcionáře

Základní práva akcionářů jsou uvedena v § 256 odst. 1 a jsou spojena se základním druhem akcií – kmenovými akciemi⁸⁶. Těmito právy jsou právo na podíl na zisku, právo na podíl na likvidačním zůstatku a právo na řízení společnosti.

- Právo na podíl na zisku - zpravidla se mezi akcionáře nerozděluje celý zisk společnosti, neboť řada peněžních prostředků získaná činností a hospodařením společnosti je určena k dalšímu investování, které by mělo společnosti zaručit ještě vyšší výnosy v budoucích letech. Je tedy vyplácen takový podíl na zisku, který schválila valná hromada k rozdělení mezi akcionáře. Zpravidla se tento podíl určuje poměrem akcionářova podílu k základnímu kapitálu a pokud stanovy neurčí jinak, je tento podíl vyplácen v penězích. Společnost jej vyplácí na své náklady a nebezpečí bezhotovostním převodem na účet akcionáře, který je uveden v seznamu akcionářů. Při rozdělení zisku je však společnost povinna dodržovat pravidla ochrany základního kapitálu obsaženého v § 350 odst. 1 zákona

---

⁸⁵ *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře, s. 452. ISBN 978-80-7400-480-3.

⁸⁶ KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck), s. 65. ISBN 978-80-7400-515-2.

o obchodních korporacích⁸⁷ a dále nesmí dojít k rozdělení zisku mezi akcionáře v případě, kdy ztráty společnosti z minulých let přesahují výši hospodářského výsledku zvýšeného o nerozdělený zisk z minulých let, anebo pokud by si tím společnost způsobila úpadek.

- Právo na podíl na likvidačním zůstatku – likvidační zůstatek se rozdělí mezi akcionáře, pokud proběhne likvidace společnosti a po vypořádání věřitelů v ní zbyde likvidační zůstatek. Jeho dělení probíhá na základě jmenovité hodnoty akcií, pokud byly vydány prioritní akcie a likvidační zůstatek nestačí, je rozdělen na díl připadající vlastníkům těchto akcií a na díl, který připadne vlastníkům zbylých akcií. Tyto části se pak dělí dle poměru splacené jmenovité hodnoty akcie. Pokud se společnost rozhodla pro vydání kusových akcií, je postavení všech akcionářů v rámci práva na podíl na likvidačním zůstatku stejné. Toto právo pak vzniká odevzdáním listinných akcií likvidátorovi a u zaknihovaných akcií ke dni jejich zrušení na likvidátorovu výzvu.
- Práva na řízení společnosti – v tomto případě se jedná o celou skupinu oprávnění akcionářů, díky nimž mohou rozhodovat o záležitostech společnosti na valné hromadě. Mezi tato oprávnění náleží hlasovací právo, kdy u kusových akcií platí zásada jedna akcie – jeden hlas, jinak se jeho úprava ponechává ve velké míře stanovám. Dále má akcionář právo na vysvětlení od společnosti v rámci informací týkajících se společnosti potřebných k hlasování na valné hromadě. Dalším právem akcionáře je při konání valné hromady uplatňovat návrhy a protináměry k záležitostem zde projednávaným. S právy na řízení společnosti jsou těsně sepnata práva kvalifikovaných akcionářů, kdy tato práva jsou vázána na celkový podíl tohoto akcionáře ve společnosti⁸⁸. Mezi práva kvalifikovaných akcionářů

---

⁸⁷ § 350 odst. 1 zákona o obchodních korporacích: „Společnost nesmí rozdělit zisk ani jiné vlastní zdroje mezi akcionáře, pokud se ke dni skončení posledního účetního období vlastní kapitál vyplývající z řádné nebo mimořádné účetní závěrky nebo vlastní kapitál po tomto rozdělení sníží pod výši upsaného základního kapitálu zvýšeného o fondy, které nelze podle tohoto zákona nebo stanov rozdělit mezi akcionáře.“

⁸⁸ Kvalifikovaným akcionářem je dle § 365 zákona o obchodních korporacích: (1) *Akcionář nebo akcionáři společnosti, jejíž základní kapitál je vyšší než 100 000 000 Kč, kteří mají akcie, jejichž souhrnná jmenovitá hodnota nebo počet kusů dosáhne alespoň 3 % základního kapitálu, používají zvláštních práv stanovených tímto zákonem (dále jen „kvalifikovaný akcionář“).*

(2) *Ve společnosti, jejíž základní kapitál je 100 000 000 Kč nebo nižší, se za kvalifikovaného akcionáře považuje ten akcionář nebo akcionáři, kteří mají akcie, jejichž souhrnná jmenovitá hodnota nebo počet kusů dosáhne alespoň 5 % základního kapitálu.*

(3) *Ve společnosti, jejíž základní kapitál je 500 000 000 Kč nebo vyšší, se za kvalifikovaného akcionáře považuje ten akcionář nebo akcionáři, kteří mají akcie, jejichž souhrnná jmenovitá hodnota nebo počet kusů dosáhne alespoň 1 % základního kapitálu.*

se pak řadí právo požádat o svolání valné hromady, právo žádat doplnění pořadu jednání, právo žádat o přezkum výkonu působnosti statutárního orgánu, právo žádat o přezkoumání zprávy o vztazích a akcionářská žaloba⁸⁹.

Zákonodárce pak umožňuje akciové společnosti vydat akcie se zvláštními právy, kdy do demonstrativního výčtu těchto práv zařazuje rozdílný, pevný nebo podřízený podíl na zisku nebo likvidačním zůstatku anebo rozdílnou váhu hlasů. Je zakázáno vydání zvláštních akcií, s nimiž by bylo spojeno právo na určitý úrok nezávisle na hospodářských výsledcích společnosti. Akcií se zvláštními právy pak může být prioritní akcie, u které je zpravidla přednostní právo na podíl na zisku nebo likvidačním zůstatku „vykoupeno“ ztrátou hlasovacího práva, pokud stanovy neurčí jinak.

Další zákonem daná možnost je ve vztahu k převodu práv spjatých s akciemi. Je to možnost institutu samostatně převoditelných práv, které jsou opět vyjádřeny v demonstrativním výčtu. Tento institut je zakotven v § 281 odst. 2 zákona o obchodních korporacích. Mimo hlasovacího práva je tak možné převést určitá práva na osobu, která je odlišná od osoby akcionáře. Tento převod je pak z důvodu ochrany nabyvatele práv vyznačen na akcii nebo v evidenci zaknihovaných papírů.

Jelikož není možné se při výkonu práv akcionáře prokázat zaknihovanou akcií a společnost vzhledem k tomu musí žádat o výpis z evidence, zavádí zákon institut rozhodného dne, neboť mezi dnem, kdy byl získán výpis z evidence a dnem, kdy má být právo akcionáře vykonáno, může dojít k převodu této akcie. Rozhodující pro výkon práv akcionáře je tedy to, kdo je k rozhodnému dni zapsán jako vlastník zaknihované akcie⁹⁰. V případě akcie na jméno je rozhodujícím zápis v seznamu akcionářů.

Povinnosti akcionářů se dají členit z mnoha různých hledisek. T. Dvořák povinnosti akcionářů člení do dvou okruhů na povinnosti základní a doplňkové. Do základních povinností zařazuje povinnost loajality, vkladovou povinnost a povinnost podrobit se usnesení valné hromady, i když s ním akcionář nesouhlasí. Za nejzákladnější pak považuje povinnost loajality, která je odvislá od toho, že

---

⁸⁹ KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck), s. 65-66. ISBN 978-80-7400-515-2.

⁹⁰ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 381. ISBN 978-80-7478-735-5.

účast akcionáře ve společnosti je zcela dobrovolná, a je tedy povinen jednat tak, aby byl dosahován účel fungování společnosti stanovený právními předpisy a stanovami. Mezi doplňkové povinnosti pak řadí hlavně povinnost akcionáře oznámit společnosti veškeré relevantní změny pro účely vedení seznamu akcionářů, v zákonem stanovených případech se podrobit sistaci svého hlasovacího práva, povinnost učinit nabídku převzetí a konečně oznamovací povinnost⁹¹, u které se teď pozastavím, neboť hraje svoji roli při odstraňování anonymity akcionářů.

Účelem povinnosti oznámit podíl na hlasovacích právech je umožnit uveřejnění údajů o struktuře akcionářů, kteří vlastní akcie s hlasovacím právem v takovém množství, že mohou být významné z hlediska řízení společnosti. Týká se tak akcií společností, které byly přijaty k obchodování na regulovaném trhu. Tyto informace jsou určeny potřebám investorům a dovolují odstranit anonymitu u akcionářů, kteří vlastní právně i hospodářsky významný počet těchto akcií. Vznik povinnosti je podmíněn nabytím akcií s hlasovacím právem v limitních hodnotách, které stanovuje zákon o podnikání na kapitálovém trhu, anebo při zcizení akcií hodnota hlasovacích práv klesne pod tyto hranice⁹². Skutečnost dosažení nebo snížení svého podílu v rámci těchto hranic je akcionář povinen oznámit emitentovi akcií a České národní bance. Nesplnění této povinnosti nemá za následek neplatnost příslušného právního jednání, díky němuž akcionář nabyl nebo zvýšil svoji účast ve společnosti. Pozastavena jsou ovšem veškerá hlasovací práva s akciemi, v rámci nichž nebyla splněna tato oznamovací povinnost, až do splnění dané povinnosti. Tato povinnost vzniká i akcionáři, který nevykonává své hlasovací právo, neboť toto jednání nemá za následek změnu podílu na hlasovacích právech ve společnosti⁹³.

4.3 Anonymita v akciové společnosti.

Vzhledem k výše napsanému tak lze říci, že osoby, které vstoupily jako akcionáři do akciových společností, požívají s tímto členstvím jistých výhod, mezi

---

⁹¹ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 393. ISBN 978-80-7478-961-8.

⁹² Stanovené hranice dle § 122 odst. 1 zákona o podnikání na kapitálovém trhu: „Osoba, která dosáhne nebo překročí podíl na všech hlasovacích právech emitenta uvedeného v § 118 odst. 1 písm. a) ve výši 1 %, je-li základní kapitál emitenta vyšší než 500000000 Kč nebo odpovídající částka v cizí měně, 3 %, je-li základní kapitál emitenta vyšší než 100000000 Kč nebo odpovídající částka v cizí měně, 5 %, 10 %, 15 %, 20 %, 25 %, 30 %, 40 %, 50 % nebo 75 %, nebo sníží svůj podíl na všech hlasovacích právech pod tyto hranice, oznámí tuto skutečnost emitentovi a České národní bance.“

⁹³ KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck), s. 70-71. ISBN 978-80-7400-515-2.

kteřé patří zejména podíl na zisku, kdy akciová společnost svým akcionářům vyplácí dividendy. Mohou se podílet na samotném fungování této společnosti hlasováním na valné hromadě, kde rovněž mohou vznášet své návrhy a protinavrhy, a společnost je musí informovat o jejím fungování. Konečně má akcionář právo i na likvidačním zůstatku společnosti, když je tato osoba likvidována. Tato práva jsou samozřejmě určitou protiváhou toho, že akcionář musí společnosti přinést prvotní investici do základního kapitálu nebo do cenného papíru investovat jeho odkoupením od osoby, která jej před ním vlastnila. Od toho se dostáváme k dalšímu „typu“ akcionáře, a sice akcionáři, který nakupuje a později prodává obchodovatelné akcie vzhledem k jejich kursu. To znamená, že sleduje aktuální hodnotu veřejně obchodovatelných akcií a podle jejího kursu pak prodává nebo naopak nakupuje. Vžilo se zde označení býků a medvědů, kdy býkem je označena osoba, která cenné papíry nakupuje, a medvědem je ten, kdo se snaží cenný papír prodat. Akcie tak z tohoto pohledu označujeme jako spekulaci cenné papíry.

Mimo těchto práv a majetkových výhod, které je možné díky vhodnému nákupu a prodeji akcií získat, však někteří vlastníci těchto cenných papírů požadují další vlastnost, a to vlastnost uchovat jejich osobu, jako osobu vlastníka akcií společnosti v anonymitě.

I z důvodu udržení své osoby v anonymitě byla nejvíce rozšířená a nejoblíbenější podoba a forma listinné akcie na majitele. Převod tohoto cenného papíru byl možný pouhým předáním a z důvodu absence seznamu akcionářů v akciových společnostech se jim změna osoby majitele nemusela oznamovat. Vykonavatelem práv pak byla osoba, která předložila tento cenný papír. Tato osoba ovšem nemusela být konečným vlastníkem akcie, neboť osoba akcionáře nebyla na akcii uvedena. Z těchto důvodů akcie společností, jejichž cenné papíry nebyly obchodovatelné na veřejném trhu, zajišťovaly akcionáři absolutní anonymitu⁹⁴. Postupem času se tak akcie na majitele staly jistým synonymem pro zneprůhlednění zadávacích řízení veřejných zakázek, dotačních a subvenčních řízení a vůbec všech řízení spojených s veřejnými financemi. Dalšími činnostmi s nimi spojovanými byly ilegální obchody, daňové úniky a legalizace výnosů z trestné činnosti⁹⁵. Z těchto a dalších důvodů byl přijat zákon o některých opatřeních ke zvýšení

---

⁹⁴ DVOŘÁKOVÁ, Kateřina a VRAJÍK, Michal. Opravdu skončí anonymní akcie?. *Právní rádce*. 2013, roč. 21, č. 7, s. 42-44. ISSN 1210-4817.

⁹⁵ MATZER, Jiří. Zákaz „anonymních akcií“ lze lehce obejít. *Právní rádce*. 2014, roč. 22, č. 10, s. 30-31. ISSN 1210-4817

transparentnosti akciových společností a o změně dalších zákonů. Další důvody přijetí tohoto zákona nalezneme v důvodové zprávě k tomuto zákonu.

Proti zrušení listinných cenných papírů v podobě akcií na majitele se samozřejmě na straně jedné objevilo velké množství námitek a obhajujících tvrzení pro zachování stávajícího stavu, které byly druhou stranou vyvraceny. Z mnohého lze vybrat toto:

- Anonymní listinné akcie lze regulovat – anonymní listinné akcie nelze regulovat. Tyto akcie buď existují, nebo ne. Výjimku lze hledat ve Velké Británii, kde tyto anonymní akcie existují, ale jejich vlastníci se musí na požádání ohlásit, jinak se dopustí trestného činu.
- Listinné akcie mají svůj význam a nelze je ničím nahradit – zde je argumentováno tím, že i hotové peníze lze nahradit penězi na účtu bank
- Nahrazení listinných akcií elektronicky registrovanými akciemi je příliš drahé – zde je nahrazení listinných cenných papírů podporováno srovnáním nákladů na jejich držení, kdy listina může být snadno odcizena, a je tedy nutná úschova v trezoru v bance⁹⁶.

Když se vrátím zpět k zákonu o některých opatřeních ke zvýšení transparentnosti akciových společností a o změně dalších zákonů, tak tento zákon automaticky změnil formu listinných akcií na majitele, které nebyly imobilizovány, na listinné akcie na jméno. Mělo se tak stát 1. ledna 2014, kdy v tento den mělo dojít i k odpovídající změně stanov. S tímto byla společnost uložena povinnost do 31. března 2014 uveřejnit výzvu k předložení akcií způsobem, jakým se svolává valná hromada, tedy uveřejněním pozvánky na valnou hromadu na internetových stránkách společnosti. Forma listinných akcií na majitele pak byla změněna jejich výměnou za listinné akcie na jméno, nebo se na nich vyznačily nezbytné údaje, jako uvedení, že jde o akcií na jméno, jasnou identifikaci akcionáře a jeho bydliště nebo v případě právnické osoby sídlo. K těmto změnám byl akcionář povinen předložit své cenné papíry nejpozději do 30. června 2014. Další možností bylo akcie na majitele k 1. červenci 2014 buď zaknihovat, nebo imobilizovat. Dle novelizovaného obchodního zákoníku pak mohla od 30. června 2013 akciová společnost akcie na majitele vydat pouze v této podobě. Pokud tedy akcionář nepředložil akcie na

---

⁹⁶ Vyvracení hlavních námitek – zrušení anonymních listinných akcií. In: *Nadační fond proti korupci* [online]. Praha: Nadační fond proti korupci, ©2018 [cit. 2018-02-27]. Dostupné na: <http://www.nfpk.cz/vyvraceni-namitek>

majitele k jejich výměně nebo vyznačení údajů, nebyl po dobu jeho prodlení oprávněn vykonávat práva spojená s těmito akciemi, jako je právo na výplatu dividendy. Automatickou změnou formy akcií na majitele na akcie na jméno a možností emitovat akcie na majitele pouze jako zaknihovaný nebo imobilizovaný cenný papír chtěl zákonodárce zbavit akcionáře jejich anonymity a možnost vlastnit anonymní akcie podle našeho právního řádu. Vlastnit anonymní akcie tak jako tomu bylo doposud už tedy není možné. Dostáváme se k otázce, jestli je zde ještě nějaký prostor k zachování akcionářské anonymity.

Je tedy na místě srovnat možnosti českých akciových společností, kterým zákon dává na jedné straně možnost vydat cenné papíry v podobě akcií na jméno a na straně druhé cenné papíry v podobě akcií na majitele, které je ovšem možné vydat pouze jako zaknihovaný nebo imobilizovaný cenný papír. Při tomto srovnání docházíme k závěru, že vybráním alternativy v podobě vedení všech akcií jako akcií na jméno je alternativou nejvyšší transparentnosti. Jméno vlastníka akcií by pak bylo lehce dohledatelné pomocí sbírky listin⁹⁷ a relativně bezproblémovým by se stalo zjištění jeho dalších majetkových poměrů. Tato alternativa se tak stává pro mnoho vlastníků těchto cenných papírů nepřijatelná. Druhá možnost v podobě vydání, sice zaknihovaných nebo imobilizovaných cenných papírů, akcií na majitele se jeví pro zachování skryté totožnosti majitele jako varianta schůdnější. Zaknihované cenné papíry již fyzicky neexistují a jejich zápis je veden v Centrálním depozitáři cenných papírů. Imobilizované cenné papíry stále fyzicky existují, ale jsou složeny u obchodníka s cennými papíry nebo u banky. Tudíž v obou variantách zde existuje záznam, který přesně říká, kdo je akcionářem. Tento záznam již ale na rozdíl od akcií na jméno není veřejně přístupný. Tudíž zajišťuje utajení identity akcionáře před svým „soukromoprávním“ okolím. Všechny informace uvedené v Centrálním depozitáři cenných papírů, u obchodníka s cennými papíry a bank však budou dostupné neomezenému okruhu státních úředníků včetně exekutorů, což je nejspíše hlavním důvodem toho, proč chce akcionář zůstat v naprosté anonymitě.⁹⁸

Pokud se budeme držet čistě v našem právním řádu, lze povinnost akcionářské publicity obejít různými směry.

---

⁹⁷ Jak bylo zmíněno výše, sbírka listin je dostupná například na or.justice.cz

⁹⁸ MATZER, Jiří. Zákaz „anonymních akcií“ lze lehce obejít. *Právní rádce*. 2014, roč. 22, č. 10, s. 30-31. ISSN 1210-4817

Jednou z možností je využití pomoci institutu advokátské mlčenlivosti, kdy je advokát mimo jiné využit jako zástupce pro nakládání s akcemi. V případě uložení akcií u advokáta bude on jejich držitelem a bude tak navenek zastupovat všechny operace s nimi spojenými. Advokát pak musí na základě zákona o advokacii zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb a této mlčenlivosti ho může zbavit jedině klient, případně jeho právní nástupce. Tento postup se jeví jako dostačující například ve věcech veřejných zakázek či ochranou před exekutorem. Další, ovšem poněkud komplikovanější způsob, může být využití svěřeneckého fondu. Zde jsou ovšem rizika, že samotná praxe v rámci tohoto institutu je nulová, a vyskytují se názory, že tento institut by měl být z naší právní úpravy zcela vyňat. Nepochybně troufalejším způsobem může být kličkování před zákonem v podobě vlastnictví akciové společnosti jinou společností, a sice společností s ručením omezeným, kde se určité možnosti otevření dveří pro anonymitu společníků otevírají za použití nového institutu kmenového listu⁹⁹, o něm však bude pojednáváno později. Samozřejmě lze zůstat v anonymitě i v případě, kdy v evidenci zaknihovaných či imobilizovaných cenných papírů bude skutečný majitel akcií na majitele uvádět osoby odlišné od něj, které budou pouze nastrčené, aby skryly jeho pravou totožnost¹⁰⁰.

Pokud však akcionář bude trvat na své co nejjistější a nejširší možné míře anonymity, musí se vydat cestou opuštění našeho právního systému do vod práva zahraničního. Tento akcionář tedy bude vlastnit nebo převede své akcie na společnost v takové zemi, kde její právní režim dovoluje používání listinných akcií na majitele. Tato společnost pak bude uvedena jako vlastník akcie na jméno v tuzemské společnosti, čímž bude vyhovovat naší právní úpravě, ale údaje o akcionářovi budou dostupné pouze v zemi, ve které je zřízena společnost na těchto akciích uvedená, tudíž není možná dostupnost o informacích týkajících se jeho osoby veřejnosti a v případě orgánů nejsou tyto informace poskytovány automaticky, ale pouze za jasně stanovených pravidel¹⁰¹. Může tak být vytvořena velice komplikovaná holdingová struktura vlastnictví akciové společnosti, kdy jejím stoprocentním vlastníkem bude anonymní zahraniční společnost, která bude

---

⁹⁹ Tamtéž.

¹⁰⁰ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 185. ISBN 978-80-7478-961-8.

¹⁰¹ MATZER, Jiří. Zákaz „anonymních akcií“ lze lehce obejít. *Právní rádce*. 2014, roč. 22, č. 10, s. 30-31. ISSN 1210-4817

vlastněná opět anonymní společností, kdy je tak možné pokračovat dál, až tato struktura bude končit v zemi, která může být označována jako daňový ráj. Rozkrýt takovou vlastnickou strukturu pak bude velmi složité.¹⁰²

První volbou tedy nejspíše bude využití typických *offshore* zemí, mezi které se řadí mimo jiné Seychely, Panama, Britské Panenské ostrovy, Nevis, Belize a jiné. Mezi největší výhody založení společností v těchto zemí můžeme zařadit vysokou míru anonymity vlastnictví, kdy zjistit skutečného vlastníka v těchto zemích je velmi složité, možná až nereálné. Mezi další nesporné výhody se řadí to, že společnost nepodléhá dani z příjmů ani devizové kontrole, nepředkládají se účetní výkazy ani daňová přiznání, není zde povinný audit. Nespornou výhodou pak jistě bude i výše minimálního základního kapitálu, který činí 1 americký dolar a náklady na pořízení společnosti a její provoz v dalších letech je zde poměrně nízký, kdy i samotná doba založení není nikterak dlouhá¹⁰³. Podle srovnání ceníků různých společností zabývajících se zakládáním těchto *offshore* společností se například cena založení včetně správy na první rok v Seychelské republice pohybuje od 35.000,- Kč do 45.000,- Kč¹⁰⁴. Vlastnění společnosti v této destinaci vzhledem k ceně jejího založení a správy by tak nemělo být nereálnou záležitostí pro většinu osob toužících po zachování anonymity v rámci struktur akciových společností.

4.2.1 Zajištění transparentnosti korporátních struktur v zahraničí

Dále se budu zabývat právními řády Francie a Rakouska, a to z níže popsaných důvodů, jako je vysvětlení francouzského pojmenování akciové společnosti a v případě Rakouska z důvodu řešení podobného problému anonymity akcionářů jako vlastníků akcií na majitele jako v České republice.

Hned zde tedy musím označit za zavádějící tvrzení z počátku této kapitoly, kde jsem uvedl dle A. Rozehnal, že anonymita je tradiční pojetí akciových společností a argumentoval jsem s ním, že například ve Francii souvisí již samotné pojmenování této společnosti jako *la société anonyme* s anonymitou akcionářů¹⁰⁵.

---

¹⁰² AZ LEGAL, advokátní kancelář. Možnosti anonymního vlastnictví společnosti v ČR 23. 5. 2017. In: www.azlegal.cz [online]. AZ LEGAL, advokátní společnost, ©2017 [cit. 2018-02-28]. Dostupné na: <https://azlegal.cz/moznosti-anonymniho-vlastnictvi-spolecnosti-v-cr/>

¹⁰³ Anonymita vlastnictví. In: www.akont.cz, [online]. Akont: ©2013-2018 [cit. 2018-02-28]. Dostupné na: https://www.akont.cz/nase-znalosti/prispevky.html/83_285-anonymita-vlastnictvi/0

¹⁰⁴ Srovnání cen společností CEVE s.r.o. (IČ: 25164988) a Profispolečnosti.cz s.r.o. (IČ: 28953142) na jejich webových stránkách

¹⁰⁵ ROZEHNAL, Aleš. *Obchodní právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk), s. 424. ISBN 978-80-7380-524-1.

Podle francouzského *Code de commerce* je tím však vyjádřena skutečnost, že osobní a majetková odpovědnost společníků této společnosti se nevztahuje na její závazky a fungování, podstatou tedy není anonymita jejich vlastníků. V této zemi byly listinné akcie zcela zrušeny v roce 1984, kdy je nahradily zaknihované akcie a jejich existence je tedy zajištěna pouze pomocí záznamu na účtu. Akcionářská struktura založená na elektronických cenných papírech je tak ve Francii zcela transparentní, neboť i právo této země ukládá všem akciovým společnostem povinnost informovat o totožnosti svých akcionářů podle zákonem stanoveného postupu¹⁰⁶.

V Rakousku byla situace podobná jako u nás v České republice, neboť i zde mohly existovat listinné akcie na doručitele (majitele). Vlastníci akcií byli dohledatelní pouze v případě, že akciová společnost si zvolila podobu zaknihované akcie či listinné akcie na jméno. V případě, že společnost vydala listinné akcie na doručitele (majitele), k jejichž převodu stačilo pouhé předání listiny, byli jejich vlastníci nedohledatelní¹⁰⁷. Na základě návrhu Ministerstva spravedlnosti Rakouské republiky na zrušení anonymních listinných akcií předloženým rakouskou vládou Parlamentu Rakouské republiky dne 15. června 2011 mělo dojít ke zrušení listinných akcií na doručitele (majitele) a společnosti, které tyto cenné papíry využívaly, je měly převést do zaknihované podoby nebo do listinné podoby akcie na jméno, tedy do podob, podle kterých je možné vlastníka těchto cenných papírů dohledat. Návrh byl Parlamentem Rakouské republiky schválen jako zákon č. 53/2011 a vyšel ve sbírce listin Rakouské republiky dne 27. července 2011¹⁰⁸. Jak uvádí důvodová zpráva k zákonu o některých opatřeních ke zvýšení transparentnosti akciových společností a o změně některých zákonů, tak tento rakouský model byl jedním ze základních vzorů pro úpravu v našem právním řádu.

---

¹⁰⁶ VONDRÁČEK, Ondřej. *Elektronické cenné papíry: transparentnost korporátních struktur společností*. Praha: Auditorium, 2013. Studie (Auditorium), s. 30-36. ISBN 978-80-87284-43-8.

¹⁰⁷ Anonymní akcie ve světě – srovnání s ČR. In: *Nadační fond proti korupci* [online]. Praha: Nadační fond proti korupci, ©2018 [cit. 2018-02-28]. Dostupné na: <http://www.nfpk.cz/srovnani>

¹⁰⁸ VONDRÁČEK, Ondřej. *Elektronické cenné papíry: transparentnost korporátních struktur společností*. Praha: Auditorium, 2013. Studie (Auditorium), s. 37. ISBN 978-80-87284-43-8.

5 Kmenový list

Oproti minulé úpravě společnosti s ručením omezeným je možnost vtělení podílu do kmenového listu významnou novinkou, neboť obchodní zákoník umožňoval možnost vtělení podílu do cenného papíru pouze u akciových společností. Je zde tak zákonem navázáno na zahraniční zkušenosti a textaci návrhu nařízení o evropské soukromé společnosti. Kmenový list ovšem není jediným řešením, ale je možností, kterou je možné zavést společenskou smlouvou¹⁰⁹.

Úprava společnosti s ručením omezeným, tedy i kmenových listů je obsažena v ustanovení § 132 až § 242 zákona o obchodních korporacích.

5.1 Společnost s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným je definována v ustanovení § 132 odst. 1 zákona o obchodních korporacích tak, že: „*Společnost s ručením omezeným je společnost, za jejíž dluhy ručí společníci společně a nerozdílně do výše, v jaké nesplnili vkladové povinnosti podle stavu zapsaného v obchodním rejstříku v době, kdy byli věřitelem vyzváni k plnění.*“ Podobně jako akciová společnost (viz kapitola 4.1. Akciová společnost) je společnost s ručením omezeným právnickou osobou, obchodní korporací, obchodní společností a podnikatelem. Dle § 1 odst. 2 zákona o obchodních korporacích je i kapitálovou společností, kde je upřednostněn vklad společníka před jeho schopnostmi. V praxi však jeho osobnost hraje velkou roli, kdy zákon umožňuje omezení převodu podílu nebo umožňuje, že společenská smlouva může společníkovi uložit určitou povinnost vůči společnosti, jakou může být práce pro společnost při využití svých odborných kvalit atd. V některých aspektech je tedy tato kapitálová společnost přiblížena společností osobním¹¹⁰. Další znak, který ji odlišuje od klasické kapitálové společnosti, jakou je akciová společnost, je rozsahem i časem limitované ručení společníků za dluhy společnosti¹¹¹.

Již od svého vzniku je pak i společnost s ručením omezeným způsobilá k právům a povinnostem. Jejím statutárním orgánem je jeden nebo více jednatelů. Jednatelům může být fyzická i právnická osoba, která však musí být zastoupena osobou fyzickou. Společníci se podílejí na řízení společnosti na valné hromadě,

---

¹⁰⁹ *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře, s. 277. ISBN 978-80-7400-480-3.

¹¹⁰ JOSKOVÁ, Lucie. *Nová společnost s ručením omezeným: právo, účetnictví, daně*. Praha: Grada, 2014. Právo pro praxi, s. 10. ISBN 978-80-247-4445-2.

¹¹¹ ROZEHNAL, Aleš. *Obchodní právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Právnické učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk), s. 347. ISBN 978-80-7380-524-1.

kteřá je tak vrcholným orgánem společnosti s ručením omezeným. Pokud tak určí společenská smlouva nebo jiný právní předpis, je zde zřizena rovněž dozorčí rada, která především dohlíží na činnosti jednatelů, nahlíží do účetních knih, jiných dokladů atd.

Do znaků společnosti s ručením omezeným tedy patří již výše zmíněné omezené ručení společníků. Společníci již za společnost neručí v momentě, kdy všichni splatí svůj vklad a tato povinnost je zapsána v obchodním rejstříku. Podobně jako u akciové společnosti však může za společnost s ručením omezeným ručit společník v postavení vlivné osoby. Dalším znakem je pak povinnost tvorby základního kapitálu, jež má fungovat jako určitá jistota pro věřitele společnosti, která je ovšem zákonem zeslabena, neboť jeho výše je stanovena na rovnou 1,-Kč. Zákodárce tak zřejmě reagoval na význam základního kapitálu v praxi, kde byl pouze účetní položkou a věřitelům jednotlivých společností s ručením omezeným tak nic negarantoval¹¹².

5.1.1 Založení a vznik společnosti s ručením omezeným

Stejně jako u akciové společnosti (viz kapitola 4.1.1. Založení a vznik akciové společnosti) je možný vznik společnosti s ručením omezeným pomocí přeměny z jiné obchodní společnosti, která je právním předchůdcem, nebo může vzniknout v návaznosti na založení společnosti bez tohoto předchůdce, čemuž i zde budu věnovat hlavní pozornost.

I v případě společnosti s ručením omezeným je rozlišován okamžik založení a vzniku. Založením společnost ještě sama o sobě neexistuje, jsou zde pouze závazky navzájem mezi společníky a mezi společníky a jednatelem společnosti. Společnost vzniká a subjektem práva se stává v okamžiku zápisu společnosti do obchodního rejstříku¹¹³.

5.1.1.1 Založení a společenská smlouva společnosti s ručením omezeným

Založit společnost s ručením omezeným může jeden nebo více společníků. Těmi mohou být jak fyzické, tak právnické osoby. Základním dokumentem je v případě založení jednou osobou zakladatelská listina a v případě založení více

---

¹¹² JOSKOVÁ, Lucie. *Nová společnost s ručením omezeným: právo, účetnictví, daně*. Praha: Grada, 2014. Právo pro praxi, s. 11. ISBN 978-80-247-4445-2.

¹¹³ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 297. ISBN 978-80-7478-735-5.

osobami je jím společenská smlouva. Zakladatelské právní jednání musí mít formu veřejné listiny, za kterou je považován notářský zápis¹¹⁴. Podobně jako u stanov akciové společnosti musí zakladatelské právní jednání u společnosti s ručením omezeným obsahovat minimální náležitosti dle § 123 občanského zákoníku a dle ustanovení § 146 odst. 1 zákona o obchodních korporacích¹¹⁵, které musí zakladatelská listina nebo společenská smlouva obsahovat po celou dobu existence společnosti a náležitosti podle § 146 odst. 2 zákona o obchodních korporacích¹¹⁶, které je možné po vzniku společnosti a splnění vkladové povinnosti ze společenské smlouvy vypustit.

Změna společenské smlouvy je možná dohodou všech společníků, pro kterou je vyžadována veřejná listina, nebo, pokud tak stanoví společenská smlouva, může být měněna i rozhodnutím valné hromady. Rozhodnutí valné hromady musí být stejně jako dohoda osvědčeno notářským zápisem. Rozhodnutí valné hromady vzhledem ke změnám obsahu společenské smlouvy a rozhodnutí, jehož důsledkem se společenská smlouva mění, je podmíněno souhlasem alespoň dvoutřetinové většiny všech hlasů společníků.

Zrušení ani nahrazení společenské smlouvy smlouvou novou není v době trvání společnosti přípustné. Důvod je ten, že společnost je při svém vzniku a existenci vázána vůlí společníků, kterou představuje právě tento konstitutivní akt. Zrušení nebo nahrazení společenské smlouvy by tedy znemožňovalo další existenci této společnosti. Zákaz nahrazení společenské smlouvy však nepředstavuje žádnou překážku týkající se rozsahu a počtu jejich případných změn¹¹⁷.

Jednostranným jednáním je pak v případě založení společnosti s ručením omezeným jednou osobou zakladatelské právní jednání. Může se však stát, že během existence společnosti se buď počet osob z jedné rozroste o další, nebo naopak z původně vícečlenné společnosti zůstane jediný společník. V těchto případech se *ex lege* mění buď zakladatelská listina na společenskou smlouvu, nebo společenská smlouva na zakladatelskou listinu.

---

¹¹⁴ FILIP, Václav a David FYRBACH. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právo prakticky, s. 2. ISBN 978-80-7552-231-3.

¹¹⁵ Jedná se zejména o název, sídlo, předmět podnikání, určení společníků, určení druhů podílů a práv a povinností s nimi spojenými, výši vkladů nebo vkladů připadajících na podíl společníka, výše základního kapitálu, počet jednatelů a způsob jejich jednání za společnost.

¹¹⁶ Jedná se o vkladovou povinnost zakladatelů, včetně lhůty pro její splnění, určení jednatelů a dalších orgánů společnosti, určení správce vkladu, popis ocenění a částku, která se započítává na emisní kurs pro nepeněžitý vklad, včetně určení osoby znalce, který provede ocenění nepeněžitého vkladu.

¹¹⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 77. ISBN 978-80-7478-633-4.

Jednání za společnost ještě před jejím vznikem se obdobně jako u akciové společnosti řídí ustanovením § 127 občanského zákoníku, kdy právnická osoba může do tří měsíců od svého vzniku účinky těchto jednání převzít udělením souhlasu valné hromady (blíže k tomuto v kapitole 4.1.1.1. Založení a stanovy akciové společnosti).

Pokud chceme srovnávat úpravu založení a společenské smlouvy této společnosti i v jiných evropských státech, tak lze říci, že řada významných evropských zemí v čele s Francií, Španělskem či Německem vychází tomuto typu středního podnikání vstříc mnohdy až podbízivým způsobem, kdy společenskou smlouvu či stanovy těchto společností jsou nabízeny jejich zákonodárcem jako příloha k zákonnému textu nebo je tak činěno formou podzákonných předpisů. Zákonodárce zde tedy poskytuje skutečný návod postupu společnosti s ručením omezeným a uspořádání jejího vnitřního režimu¹¹⁸.

5.1.1.2 Vznik společnosti s ručením omezeným

Před podáním návrhu na zápis založené společnosti do obchodního rejstříku je třeba splatit celé vkladové ážio a každý peněžitý vklad musí být splacen nejméně z jeho 30 %, což se může zdát vzhledem k zákonné minimální výši 1,- Kč vkladu jako povinnost do jisté míry nadbytečná. Mimo tedy splaceného vkladu je ještě nutné, aby společnost získala potřebné živnostenské oprávnění. Návrh musí být podán do 6 měsíců od založení společnosti, jinak platí, že nastávají stejné účinky jako při odstoupení od smlouvy, a do 90 dnů ode dne doručení výpisu ze živnostenského rejstříku, které osvědčuje vznik živnostenského oprávnění¹¹⁹. Právnická osoba, v tomto případě společnost s ručením omezeným, pak dle ustanovení § 126 odst. 1 vzniká dnem zápisu do obchodního rejstříku.

5.1.2 Podíl ve společnosti s ručením omezeným

Ve smyslu občanského zákoníku je podíl považován za věc, což podle předešlé právní úpravy neplatilo. Na podíl je tak třeba aplikovat ustanovení, která upravují věci, pokud ovšem nestanoví zákon o obchodních korporacích jinak. Podíl

---

¹¹⁸ ČERNÁ, Stanislava, ŠTENGLOVÁ, Ivana a ČECH, Petr. Co přinese zákon o obchodních korporacích kapitálovým obchodním společností, jejich společníkům a věřitelům?. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2012, roč. 20, č. 4, s. 325-334. ISSN 1210-9126.

¹¹⁹ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 80-81. ISBN 978-80-7478-633-4.

pak vyjadřuje účast společníka ve společnosti s ručením omezeným. S každým podílem jsou spjata práva a povinnosti společníků¹²⁰.

Výše podílu jednotlivých společníků společnosti je v zásadě určována podle poměru jejich vkladu na tento podíl připadající k výši základního kapitálu, neurčí-li společenská smlouva jinak. Je zde tedy dána možnost společníkům se smluvně dohodnout. Práva a povinnosti společníků spojená s jednotlivými podíly je tak možné nastavit odlišně od výše na ně vázaných vkladů¹²¹. Velikost podílu je vyjádřena pomocí zlomku nebo procentem.

Zásadní změnou nové úpravy je pak připuštění vzniku různých druhů podílů, s kterými mohou být spjata různá práva a různé povinnosti společníků. Tuto existenci však musí připustit společenská smlouva, kde jsou upravena i odlišná práva a povinnosti. Zákon pak stanovuje, že podíly, se kterými jsou spojena stejná práva a povinnosti, tvoří jeden druh. Tyto různé druhy podílů je možné různě pojmenovat a tím je od sebe odlišit. Přednost zde pak má obsah práv a povinností různých druhů podílů před jejich označením. Pokud by zde tedy bylo jiné označení, ale stejný soubor práv a povinností, jednalo by se i tak o stejný druh podílu. Další novotou je zde i opuštění od zásady, že společník může vlastnit pouze jeden podíl. I zde může společenská smlouva určit, že společník může vlastnit více podílů. Typicky se tak může dít v situaci, kdy jeden společník nabývá podíl od druhého společníka¹²².

Pro kvantitativní a kvalitativní stránky podílu platí obdobná pravidla jako u akciové společnosti (viz tedy kapitola 4.1.3. Podíl v akciové společnosti).

Nově je podle zákonné úpravy možno, aby podíl společníka ve společnosti s ručením omezeným byl představován cenným papírem – kmenovým listem. Toto představuje nejradikálnější změnu dosavadní úpravy společnosti s ručením omezeným¹²³. Samotné problematice vyjádření podílu pomocí kmenového listu bude věnována hned další podstatná část této práce.

---

¹²⁰ JOSKOVÁ, Lucie. *Nová společnost s ručením omezeným: právo, účetnictví, daně*. Praha: Grada, 2014. Právo pro praxi, s. 59. ISBN 978-80-247-4445-2.

¹²¹ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 307. ISBN 978-80-7478-735-5.

¹²² FILIP, Václav a David FYRBACH. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právo prakticky, s. 80-85. ISBN 978-80-7552-231-3.

¹²³ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 167. ISBN 978-80-7478-633-4.

5.2 Úprava a nakládání s kmenovým listem

Úprava kmenového listu je obsažena v § 137 a § 138 zákona o obchodních korporacích.

Kmenový list lze tedy vydat, pokud tak určí společenská smlouva. Je možné jej vydat pouze k podílu, jehož převoditelnost není omezena nebo podmíněna. Je definován jako cenný papír ve formě na řad a nelze jej vydat jako zaknihovaný cenný papír. Jeho obchodovatelnost je pak omezena pouze tím, že nemůže být veřejně nabízen nebo přijat k obchodování na evropském regulovaném trhu ani na jiném veřejném trhu.

Podle zákona o obchodních korporacích musí kmenový list obsahovat podstatné náležitosti, jako je:

- označení, že se jedná o kmenový list,
- jednoznačná identifikace společnosti,
- výše vkladu připadající na podíl,
- jednoznačná identifikace společníka,
- označení podílu, k němuž je kmenový list vydán, a
- označení kmenového listu, jeho číslo a podpis jednatele nebo jednatelů,
- byl-li vydán hromadný kmenový list, obsahuje údaj o tom, kolik kmenových listů nahrazuje, a označení podílů, které nahrazuje.

Místo uvedení údajů zákon neurčuje. Z povahy věci a z charakteru a účelu rubopisu lze dovozovat, že údaje je nutné uvést na líci kmenového listu¹²⁴.

Pokud tedy ve společnosti určí společenská smlouva, že lze vydat kmenové listy, je podíl společníka vyjádřen právě jimi. Kmenové listy se tedy stávají nositelem všech práv a povinností společníka a prostřednictvím kmenového listu se tedy dějí i veškeré dispozice s tímto podílem¹²⁵. Možnost vyjádřit podíl společníka ve společnosti s ručením omezeným kmenovým listem tuto společnost přibližuje k akciové společnosti. Samozřejmě je zde odlišnost v osobě emitenta, kterou je v případě kmenového listu společnost s ručením omezeným a v případě akcie akciová společnost. V základním znaku své klíčové funkce se však kmenový list připodobňuje k akci více než kterýkoliv jiný účastnický cenný papír¹²⁶. Kmenový

---

¹²⁴ KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck), s. 96. ISBN 978-80-7400-515-2.

¹²⁵ FILIP, Václav a David FYRBACH. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právo prakticky, s. 91. ISBN 978-80-7552-231-3.

¹²⁶ Tím myšleno účastnický papír vydávaný akciovou společností, neboť emitovat účastnické cenné papíry může právě jen akciová společnost.

list totiž zabezpečuje účast svého vlastníka ve společnosti s ručením omezeným ve velmi podobné kvalitě jako je tomu u akciové společnosti v případě akcie. Kmenový list totiž představuje společníkův podíl na této společnosti podobně jako akcie v akciové společnosti a odtud lze tedy dovodit, že i s tímto cenným papírem vydávaným společností s ručením omezeným jsou spojena práva jeho vlastníka, jakými hlavně jsou právo podílet se na řízení společnosti, na jejím zisku a na jejím likvidačním zůstatku v případě jejího zrušení s likvidací¹²⁷. Jistou shodu s akciemi vidí J. Pauly i v případě kvantitativní stránky, když říká, že: „*Na dané podobnosti pak nic nemění ani kvantitativní stránka, kterou lze zjednodušeně, nicméně ilustrativně vyjádřit tím, že akcionář má zpravidla více akcií, zatímco společník společnosti s ručením omezeným má naopak zpravidla jen jeden podíl. Ať již jde o jakoukoli šíři elementů vztahu společnosti a jejího společníka (akcionáře), v oblasti základních práv jde více méně vždy o totéž. Kromě toho pak platí, že na jedné straně i velmi výrazné postavení akcionáře ve společnosti může představovat pouze jedna akcie a že na druhé straně nová koncepce podílů ve společnosti s ručením omezeným připouští, aby společník této společnosti vlastnil více podílů, ať již různého, nebo dokonce i téhož druhu (viz §135 odst. 2 z.o.k. a contrario), takže v extrémním případě může i z kvantitativního hlediska kmenový list představovat pro svého vlastníka totéž, co akcie pro akcionáře.*“¹²⁸

Kmenový list je cenným papírem, který společnost s ručením omezeným vydává jako fakultativní, kdy rozhodnutí, zda vydá kmenový list je pouze již její zmíněnou možností. Z důvodu vyjádření podílu na společnosti je kmenový list označován jako podílnický cenný papír. Rozdílně od akcie na něm není vyjádřena jeho hodnota, další vzdálená podobnost s akcií je naopak to, že s každým kmenovým listem musí být spojen i vklad do základního kapitálu, kdy však hodnota tohoto vkladu nevypovídá nic o jeho reálné tržní hodnotě a o rozsahu práv a povinností vlastníka, neboť je možná odchylná úprava od zákona ve společenské smlouvě¹²⁹.

T. Dvořák tedy uvádí tyto 3 základní pojmové rysy, které jsou spjaté s kmenovým listem:

---

¹²⁷ PAULY, Jan. *Teoretické a legislativní základy cenných papírů*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 258-259. ISBN 978-80-7552-421-8.

¹²⁸ Tamtéž.

¹²⁹ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 168. ISBN 978-80-7478-633-4.

- vklad s kmenovým listem spojený představuje určitou účast na základním kapitálu společnosti,
- v kmenovém listu jsou inkorporována společnická práva a povinnosti jeho vlastníka jakožto společníka, a
- kmenový list je osvědčením (legitimací), jež dokládá vztahův společnický vztah ke společnosti. Práva spojená s kmenovým listem může vykonávat jen ta osoba, která je zákonem stanoveným způsobem k tomu legitimována. Přitom se vychází ze stavu zápisu v seznamu společníků, ovšem s tím, že není-li stav zápisu v seznamu společníků v souladu se stavem skutečným, vykonává práva a povinnosti společníka vlastník kmenového listu, který tuto skutečnost společnosti prokáže¹³⁰.

5.2.1 Převod kmenového listu

Možnost vtělit podíl ve společnosti s ručením omezeným do kmenového listu značně zjednodušuje převod podílů v této společnosti, který už tak je oproti předešlé úpravě v obchodním zákoníku zjednodušen. Zákon o obchodních korporacích na převody uvnitř společnosti neváže žádné podmínky. Pouze dovoluje případné stanovení podmínek, například v podobě souhlasu některého orgánu, společenské smlouvě. Převody vně společnosti jsou pak podmíněny ze zákona souhlasem valné hromady, což však může společenská smlouva vyloučit a učinit tak podíl volně převoditelným¹³¹. Nabytím podílu pak přistupuje nabyvatel ke společenské smlouvě společnosti a převod je vůči společnosti účinný doručením účinné smlouvy o převodu podílu s úředně ověřenými podpisy.

Převod kmenového listu je upraven v ustanovení § 210 zákona o obchodních korporacích. Jelikož se jedná o cenný papír na řad, je třeba použít i obecné ustanovení k převodu této formy cenného papíru obsaženého v ustanovení § 1103 odst. 2 občanského zákoníku, který stanoví, že vlastnické právo k cennému papíru na řad se převádí rubopisem a smlouvou k okamžiku jeho předání. Zákon nepředpokládá písemnou formu smlouvy, proto postačí smlouva uzavřená ústně nebo konkludentně, rubopis a předání indosovaného kmenového listu¹³². Je třeba mít na mysli, že na rozdíl od možnosti omezit převoditelnost cenného papíru na řad

¹³⁰ Tamtéž.

¹³¹ KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck), s. 97. ISBN 978-80-7400-515-2.

¹³² *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře, s. 403. ISBN 978-80-7400-480-3.

(viz kapitola 3.2.2.2. Cenné papíry na řad) zákon v případě kmenového listu toto omezení explicitně zakazuje. Z toho důvodu je nemožné použít ustanovení k převodu podílu v § 207 a § 208 zákona o obchodních korporacích, ale pouze ustanovení § 209 odst. 1, který určuje již výše zmíněnou skutečnost, že nabytím podílu přistupuje nabyvatel ke společenské smlouvě společnosti.

K účinnosti převodu tohoto cenného papíru vůči společnosti je zapotřebí oznámení osoby společníka a předložení kmenového listu společnosti. V tomto případě musí mít společnost možnost přesvědčit se, že se jedná o listinu, která byla touto společností dána do oběhu. Tedy zkontrolovat, zda jsou podpisy jednatelů pravé, popřípadě zkontrolovat ochranné prvky této listiny. Pokud docházelo k převodům, je třeba zkontrolovat i nepřetržitou řadu rubopisů. K tomuto účelu je tedy nutné prokázat se originálem listiny kmenového listu. Jiné důkazy o existenci subjektivních práv z tohoto cenného papíru nelze připustit¹³³. Tyto závěry lze odůvodnit s přihlédnutím k akciovým společnostem, které svůj podíl vtělují rovněž do cenných papírů. Nalezneme tak jednak v Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. července 2011, sp. zn. 29 Cdo 1281/2011, kdy k uplatnění práv spojených s cenným papírem nepostačuje předložení pouhé (i ověřené) kopie tohoto cenného papíru¹³⁴. Dále je tak stanoveno v Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. května 2012, sp. zn. 29 Cdo 1173/2011, kdy v případě žádosti svolání valné hromady hlavním akcionářem. Akcionář nemůže prokazovat své postavení ve společnosti čestným prohlášením, že je vlastníkem potřebného počtu účastnických cenných papírů¹³⁵.

Potom, co se nový majitel kmenového listu prokáže společnosti jako nový společník originálem kmenového listu, je společnost povinna provést tuto změnu bez zbytečného odkladu zápisem do seznamu společníků. Do doby, než tak

---

¹³³ ČECH, Petr. Ještě k převodu kmenového listu (a formě smlouvy o převodu podílu). *Rekodifikace a praxe*. 2014 roč. 2, č. 8, s. 26-28. ISSN 1805-6822.

¹³⁴ V tomto usnesení Nejvyšší soud stanovil: (I.) *Průkazem aktivní legitimace akcionáře akciové společnosti, jež vydala akcie na jméno, který se domáhá vydání opisu seznamu akcionářů podle §156 odst. 2 obch. zák. však není (nemůže být) kopie akcie znějící na jméno.*

(II.) *Práva spojená s listinným cenným papírem jsou spojená s tímto cenným papírem a lze je od něj oddělit jen připouští-li to zákon. Proto je třeba k uplatnění práv spojených s listinným cenným papírem (nestanoví-li zákon jinak), předložit originál tohoto cenného papíru. Předložení pouhé kopie akcie k uplatnění práv s ní spojených nepostačuje.*

¹³⁵ V tomto usnesení Nejvyšší soud stanovil: (I.) *Akcionář nemůže prokazovat své postavení ve společnosti za účelem žádosti o svolání valné hromady podle § 183i ObchZ čestným prohlášením, že je vlastníkem potřebného počtu účastnických cenných papírů.*

(II.) *Podle ustanovení § 155 odst. 1 obch. zák. je akcie cenným papírem, s nímž jsou spojena práva akcionáře jako společníka akciové společnosti. Ustanovení § 156 odst. 7 obch. zák. pak určuje, že práva spojená s listinnou akcií na majitele vykonává ten, kdo ji předloží nebo ten, kdo prokáže písemným prohlášením osoby, která vykonává úschovu nebo uložení podle zvláštního právního předpisu. Z uvedeného plyne, že čestné prohlášení akcionáře, že je vlastníkem akcií, ve vztahu ke společnosti není průkazem toho, že je oprávněn vykonávat práva akcionáře.*

nabyvatel učiní, s ním nemůže společnost jako se společníkem jednat a nabyvatel se tak vystavuje nebezpečí v podobě nepozvání na valnou hromadu, neumožnění účasti na valné hromadě, neoslovení s návrhem na rozhodnutí *per rollam* nebo neúčinností jeho rozhodnutí jako jediného společníka¹³⁶. Obchodovatelnost kmenového listu je pak omezena pouze tím, že není možné kmenový list veřejně nabízet nebo přijímat k obchodování na evropském regulovaném trhu ani na jiném veřejném trhu.

Společnost, která vydá kmenové listy, realizuje tzv. převodní funkce cenného papíru, neboť kmenový list je snáze převoditelný než podíl nevtělený do cenného papíru, ale transparentnost převodů je v porovnání k převodům podílů nevtělených do kmenových listů menší. V případě ústně uzavřené smlouvy totiž bude pro státní orgány mnohem složitější zjistit, zda se v jednotlivých případech jednalo o úplatný či bezúplatný převod podílu. Podmínky tak bude mít ztížené zejména správce daně, pro kterého bude mnohem těžší zjistit, zda se jednalo o úplatný převod než u převodu podílu nevtěleného do kmenového listu¹³⁷.

5.2.2 Vydání, vrácení a výměna kmenových listů

Společnost s ručením omezeným může vydat kmenové listy, pokud tak určí ve společenské smlouvě a nijak neomezí či nepodmíní převoditelnost podílu. Společnost může vydat více druhů kmenových listů, přičemž změna druhu kmenového listu patří do působnosti valné hromady. Kmenové listy představují podíl společníků na společnosti, z čehož vyplývá, že tyto cenné papíry musí být společníkům vydány, aby s nimi mohli nakládat. Společnost s ručením omezeným tedy vydává kmenové listy v okamžiku zapsání do obchodního rejstříku, pokud je nově zakládána, při zvýšení základního kapitálu vydává kmenové listy po nabytí účinnosti zvýšení a rovněž v případě, že prohlásí tyto cenné papíry za neplatné. Společnost je pak povinna vydat kmenové listy bez zbytečného odkladu, neboť do doby, než je kmenový list vydán, má společnost závazek vůči společníkovi na vydání těchto cenných papírů. Jejich nevydání by pak společníkům bránilo ve výkonu jejich práv, včetně práva podíl převádět¹³⁸.

---

¹³⁶ KITTEL, David. Kmenový list: některé zkušenosti z praxe. *Ad notam*. 2015, roč. 21, č. 6, s. 8-11. ISSN 1211-0558

¹³⁷ KAJNAR, Tomáš. *Podíl ve společnosti s ručením omezeným: (praktická příručka)*. Praha: Leges, 2017. Praktik (Leges), s. 110-112. ISBN 978-80-7502-188-5.

¹³⁸ FILIP, Václav a David FYRBACH. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právo prakticky, s. 92-93. ISBN 978-80-7552-231-3.

Postup pro vydání kmenového listu není zákonem nijak zvlášť upraven. O jeho vydání rozhodují a zajišťují jej jednatelé společnosti, kteří schvalují podobu a den emise kmenového listu. Kmenový list musí ke dni emise obsahovat veškeré povinné náležitosti dle ustanovení § 138 zákona o obchodních korporacích (jejich výčet viz. výše). Při příležitosti předání kmenových listů jsou sepsány s jednotlivými společníky předávací protokoly, které potvrzují skutečnost, že společník kmenový list převzal¹³⁹. Společník je po vyzvání statutárním orgánem povinen fyzicky převzít kmenový list ve lhůtě stanovené rozhodnutím valné hromady. Pokud v této lhůtě tak neučiní, vyzve jej společnost způsobem pro svolání valné hromady k tomu, aby tak učinil v dodatečné lhůtě, přičemž ho upozorní na případný prodej kmenového listu v případě jeho nepřevzetí. Tato lhůta musí být stanovena přiměřeně. V případě nepřevzetí nových kmenových listů jsou tyto cenné papíry dle ustanovení § 153 zákona o obchodních korporacích prodány, případně je snížen základní kapitál o výši vkladů připadajících na tyto neprodané kmenové listy¹⁴⁰.

Dle D. Kittela může být komplikovanou náležitostí kmenového listu označení podílu, k němuž je vydán, neboť tato náležitost by se neměla zaměňovat s druhem podílu. Kmenový list může být vydán a představovat tak pouze jeden podíl, ovšem v této společnosti může existovat více podílů stejného druhu, na které připadají stejné vklady a mohou patřit i jedné osobě společníka. Povinnou náležitostí společenské smlouvy pak bude označení společníků, různých druhů jejich podílu a vklady, které připadají na jejich podíly. Kmenový list tak musí jasně představovat konkrétní podíl, ke kterému byl vydán. Označení podílu nemusí být uvedeno ve společenské smlouvě, uvádí se pouze v seznamu společníků. V případě, že společník může vlastnit pouze jeden podíl ve společnosti, můžeme tento podíl označit přivlastňovacím způsobem jako podíl konkrétního společníka. Toto označení je však v případě vydání kmenového listu nedostatečné, neboť při převodu takto označeného kmenového listu by se měnilo i označení podílu. Dále autor považuje za problematickou skutečnost, že při absenci výslovné úpravy ve společenské smlouvě není možné, aby společník vlastnil více podílů ve společnosti, a zároveň, že současná úprava neobsahuje pravidlo obchodního zákoníku, že: *„Jestliže se společník účastní dalším vkladem, zvyšuje se odpovídajícím způsobem*

---

¹³⁹ Tamtéž.

¹⁴⁰ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 174-175. ISBN 978-80-7478-633-4.

jeho vklad, popřípadě i jeho obchodní podíl.“ Praxe i přesto dochází k závěru, že ke spojení podílů stejného druhu dojde i bez zmíněného pravidla ve společenské smlouvě či zákoně. Na podobný závěr se však nelze spolehnout v případě podílů různých druhů. Zákon dosud neobsahuje ani úpravu situace, kdy společník, jehož podíl představuje kmenový list, nabude další podíl představovaný tímto cenným papírem a společenská smlouva neupravuje, že je možné, aby společník vlastnil více podílů¹⁴¹.

Autor uvádí, že pokud chce společnost vydat kmenové listy a předejít výše zmíněným problémům, je na místě, aby byl ve společenské smlouvě jasně označen každý podíl a zároveň s tím ve společenské smlouvě odstranit zásadu jediného podílu tím, že „*Společník může vlastnit více podílů, a to i různého druhu.*“ Tímto se ve společnosti vytvoří pevná struktura podílů stejně jako tomu je v akciové společnosti¹⁴².

Dle zákona o veřejných rejstřících musí společnost s ručením omezeným zapsat údaj o vydání kmenových listů do obchodního rejstříku. V případě, že však společnost kmenové listy nevydá, se již dle Stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. ledna 2016 sp. zn. Cpjn 204/2015 do veřejného rejstříku nezapisuje¹⁴³.

Pokud tak stanoví zákon, je společník povinen odevzdat kmenový list společnosti, a to bez zbytečného odkladu. Zákon tak ukládá vrátit kmenový list v těchto případech:

- společník je vyloučen ze společnosti v kadučním řízení (§ 151 odst. 3 zákona o obchodních korporacích),
- společník se na základě zákonných důvodů rozhodne vystoupit ze společnosti (§ 202 odst. 3 zákona o obchodních korporacích),
- společník se dohodne se společností na jeho ukončení účasti (§ 203 zákona o obchodních korporacích),
- soud rozhodne o vyloučení společníka (§ 204 odst. 3 zákona o obchodních korporacích),

---

¹⁴¹ KITTEL, David. Kmenový list: některé zkušenosti z praxe. *Ad notam*. 2015, roč. 21, č. 6, s. 8-11. ISSN 1211-0558

¹⁴² Tamtéž.

¹⁴³ Nejvyšší soud tak stanovil: (I.) *Nevydala-li společnost s ručením omezeným kmenové listy, údaj o tom, že nebyl vydán kmenový list, se do obchodního rejstříku nezapisuje podle § 48 odst. 1 písm. j) z. v. r..*

- na základě návrhu společníka soud rozhodne o zrušení jeho účasti na společnosti (§ 205 odst. 2 zákona o obchodních korporacích),
- účast společníka zanikne z důvodu jeho insolvence nebo postižení jeho podílu výkonem rozhodnutí (§ 206 odst. 2 zákona o obchodních korporacích)

Společník má rovněž povinnost odevzdat nebo předložit kmenový list v případě změn výše základního kapitálu (§ 226, § 230 a § 235 odst. 2 zákona o obchodních korporacích) a dále jej odevzdat, pokud dochází k zrušení společnosti likvidací, kdy s jeho vrácením vzniká společníkovi právo na podíl na likvidačním zůstatku (§ 242 odst. 1 zákona o obchodních korporacích)¹⁴⁴.

Pokud vrácené kmenové listy společnost vkládá zpět do oběhu, má možnost na vrácené kmenové listy vyznačit příslušné změny obligatorních náležitostí, nebo tento kmenový list zničí a nahradí jej novým kmenovým listem. Je tak činěno na zcela volné úvaze společnosti, ke které možnosti se přikloní, kdy pro ni bude určující praktická povaha věci¹⁴⁵.

Podobně jako je tomu u vydání kmenového listu, i zde je společníkovi stanovena lhůta, ovšem společník v této lhůtě je povinen kmenový list odevzdat nebo předložit. K tomu jej vyzve statutární orgán. V případě prodlení společníka s odevzdáním či předložením kmenových listů jej spolu s upozorněním vyhlášení neplatnosti neodevzdaných či nepředložených kmenových listů společnost vyzve způsobem stanoveným pro valnou hromadu k jejich vrácení či předložení. Pokud ani tak společník neučiní, společnost prohlásí tyto kmenové listy za neplatné. V tento okamžik se podíl neplatného kmenového listu stává podílem uvolněným. Oznámení o zneplatnění kmenového listu se pak učiní obdobně jako je svolávána valná hromada. Společnost je dále společníkovi, jehož podíl v podobě kmenových listů byl prohlášen za neplatný, na adresu uvedenou v seznamu společníků zaslat rozhodnutí o prohlášení neplatnosti kmenového listu.¹⁴⁶

Po prohlášení kmenových listů za neplatné je třeba vydat nové kmenové listy, neboť bez tohoto cenného papír nelze uplatňovat práva společníka a jeho vydání je i nezbytnou podmínkou pro prodej a následné nakládání s tímto podílem.

¹⁴⁴ FILIP, Václav a David FYRBACH. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právo prakticky, s. 94. ISBN 978-80-7552-231-3.

¹⁴⁵ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 176. ISBN 978-80-7478-633-4.

¹⁴⁶ Tamtéž, s. 176-177.

Nově vydané kmenové listy je pak společnost povinna bez zbytečného odkladu a za přiměřenou cenu prodat. Postup pro určení přiměřené ceny není stanoven, bude tedy možné využít posudek znalce nebo kterýkoli jiný způsob, který bude z pohledu péče řádného hospodáře odůvodnitelný. Na základě zákonného předkupního práva je nutné tyto kmenové listy nejprve nabídnout společníkům společnosti. Pokud jich nevyužijí, je možné prodat kmenové listy i osobám dosud nezúčastněným na společnosti. Způsob jejich prodeje není stanoven, je tedy na samotné společnosti, zda zvolí například přímý prodej, prodej zprostředkovaný obchodníkem s cennými papíry nebo prodej ve veřejné dražbě¹⁴⁷. Jedinou povinností společnosti je dle § 153 odst. 2 zákona o obchodních korporacích informovat zprávou o chystaném prodeji bývalé společníky, jejichž kmenové listy byly prohlášeny za neplatné. Po těchto společnících má pak společnost právo požadovat náhradu nákladů, která jí tímto postupem vznikla.

Je však možné, že společník, který neodevzdal kmenový list, jež byl prohlášen za neplatný, se pokusí tento cenný papír sám prodat. Je tedy na místě, aby budoucí nabyvatelé byly v případě koupě takto vyjádřeného podílu obezřetní a pokusili se zjistit ze všech dostupných zdrojů skutečný právní stav ohledně daného kmenového listu¹⁴⁸.

Na samotný prodej má dle zákona společnost 3 měsíce, pokud se jí totiž nepodaří v této lhůtě od prohlášení neodevzdaných kmenových listů za neplatné kmenové listy prodat. Je valná hromada povinna bez zbytečného odkladu rozhodnout o snížení základního kapitálu o výši vkladů připadajících na neprodané kmenové listy.

Společníkovi, jemuž zanikla účast ve společnosti, náleží vypořádací podíl. Vypořádací podíl se společníkovi hradí buď částkou ve výši kupní ceny prodaných kmenových listů v případě, kdy dojde k jeho prodeji, nebo je mu vrácena částka splněné vkladové povinnosti v případě snížení základního kapitálu. Proti pohledávce společníka na výplatu vypořádacího podílu je společnost oprávněna započíst své pohledávky, které vznikly v souvislosti s prohlášením kmenového listu za neplatný a vydáním nových kmenových listů. Po odečtení těchto nákladů vyplatí společnost společníkovi rozdíl bez zbytečného odkladu¹⁴⁹.

---

¹⁴⁷ FILIP, Václav a David FYRBACH. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právo prakticky, s. 96. ISBN 978-80-7552-231-3.

¹⁴⁸ KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck), s. 99. ISBN 978-80-7400-515-2.

¹⁴⁹ FILIP, Václav a David FYRBACH. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právo prakticky, s. 97-98. ISBN 978-80-7552-231-3.

Výměna kmenového listu pak může být uskutečněna na žádost společnosti nebo na žádost společníka. V případě žádosti společnosti se tak bude dít v případech, kdy dochází ke změně údajů z její strany, zejména na základě rozhodnutí valné hromady. Sebrání těchto listů podle § 152 odst. 2 zákona o obchodních korporacích je popsáno výše. Pokud o výměnu požádá společník z důvodu poškození a nečitelnosti údajů v kmenovém listu uvedených, přičemž o jeho pravosti není pochyb, je společnost povinna provést takovou výměnu bez zbytečného odkladu po jeho předložení. Na novém kmenovém listu je pak uvedeno, že se jedná o stejnopis¹⁵⁰. Může se ovšem stát, že společník si již takto nově vydaný či změněný kmenový list nevyzvedne. Poté jsou zde dvě možnosti výkladu. První je analogický postup dle § 152 až § 154 zákona o obchodních korporacích. Druhá možnost vychází ze skutečnosti, že se společník ničím neprovinil a postup dle první možnosti by měl zasáhnout především porušitele práva. Proti druhé možnosti je však skutečnost, že zákon zjevně počítá se sankčním postihem nedbalého společníka. Dle T. Dvořáka je tedy závěr takový, že se bude postupovat podle § 152 až § 154 zákona o obchodních korporacích, ovšem s tím, že nepřevzatý kmenový list se nebude prohlašovat za neplatný, ale dojde rovnou k jeho prodeji nebo zrušení¹⁵¹.

5.3 Anonymita ve společnosti s ručením omezeným

V případě společnosti s ručením omezeným je možné oproti akciové společnosti spatřovat jakýsi odlišný postup v případě transparentnosti struktur těchto společností. Na jedné straně je zde snaha eliminovat anonymní držitele podílu v akciové společnosti. A na straně druhé zde pomocí institutu kmenového listu, i když zákonodárce jistě neměl v úmyslu ukrýt společníky společnosti s ručením omezeným pod roušku anonymity a samotná úprava se snaží tento element eliminovat, se vytváří jisté možnosti, jak se jako společník společnosti s ručením omezeným ukrýt před zjištěním své identity.

Dřívější právní úprava byla jednou z nejpřísnějších v Evropě, co se týče ukončení účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným¹⁵². Institut kmenového listu by tak dle mého názoru měl přispět především k určitému

---

¹⁵⁰ Tamtéž, s. 99.

¹⁵¹ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 177-178. ISBN 978-80-7478-633-4.

¹⁵² ČERNÁ, Stanislava, ŠTENGLOVÁ, Ivana a ČECH, Petr. Co přinese zákon o obchodních korporacích kapitálovým obchodním společnostem, jejich společníkům a věřitelům?. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2012, roč. 20, č. 4, s. 325-334. ISSN 1210-9126.

potevření společnosti, neboť i podmínky převodu podílu, který nepředstavuje kmenový list, jsou mírnější, než tomu tak bylo v obchodním zákoníku.

Obchodní zákoník zakotvoval, že převody mezi společníky jsou možné pouze se souhlasem valné hromady, pokud to společenská smlouva nevylučuje. To je na základě zákona o obchodních korporacích v ustanovení §207 odst. 1 uvolněno, kdy společnost si ovšem takový převod na základě druhého odstavce téhož ustanovení může podmínit souhlasem některého z orgánů společnosti. Oproti výslovnému ujednání ve společenské smlouvě, že je společník oprávněn převést svůj podíl na třetí osobu, je zde opět oproti minulé úpravě určité uvolnění s tím, že možnost takového převodu je možná již ze zákona na základě souhlasu valné hromady, kdy tento souhlas je na základě společenské smlouvy možné vyloučit a převody podílů ve společnosti tak zcela uvolnit nebo naopak takový převod vyloučit a společnost s ručením omezeným tak zcela uzavřít. Toto řešení tak stojí na pomezí mezi naší právní úpravou a úpravou v právních řádech Německa či Rakouska, kde jsou obchodní podíly volně převoditelné s tím, že jejich převod by musela výslovně společenská smlouva omezit¹⁵³.

Dle předešlé právní úpravy tak společník neměl nijak rozsáhlý prostor, jak si zajistit anonymitu v této společnosti, neboť seznam všech společníků byl uveden ve výpisu z obchodního rejstříku a takřka jediným způsobem, když pomínu zakládání dalších společností včetně zahraničních právnických osob, bylo dosadit si jako osobu společníka, osobu v naší společnosti hojně označovanou jako „bílý kůň“, což ale mohlo mít za následek absolutní ztrátu kontroly nad řízením společnosti¹⁵⁴.

Tento, jak řada autorů nazývá, manévrovací prostor se zde objevuje právě s institutem kmenových listů.

Kmenový list je tedy cenným papírem na řad, jehož převoditelnost nesmí být omezena ani podmíněna a nelze jej vydat jako zaknihovaný cenný papír. Jak bylo zmíněno výše (viz kapitola 3.2.2.2. Cenné papíry na řad) převoditelnost této formy cenných papírů na řad není možné vyloučit, lze ji však omezit. Tudíž se zde můžeme pozastavit nad tím, proč zákonodárce u kmenového listu nezvolil jeho formu jako cenný papír na doručitele, u kterého není přípustné jeho převoditelnost, jakkoliv omezit. K tomu J. Pauly uvádí, že tak zákonodárce touto volbou formy

---

¹⁵³ Tamtéž.

¹⁵⁴ Anonymita vlastnictví. In: www.akont.cz, [online]. Akont: ©2013-2018 [cit. 2018-02-28]. Dustupné na: https://www.akont.cz/nase-znalosti/prispevky.html/83_285-anonymita-vlastnictvi/0

cenného papíru na řad zřejmě „*vykupuje*“ v zájmu boje proti anonymitě vlastníků kmenových listů to, že kmenový list nelze vydat jako zaknihovaný cenný papír a že tak zákonodárce nepřebírá celkový koncept formy akcie¹⁵⁵.

Kmenový list a podíl v něm vtělený se tedy převádí jako cenný papír na řad rubopisem a smlouvou, která nemá předepsanou formu, k okamžiku jeho předání. V moment řádného vyhotovení rubopisu se tedy osoba stává společníkem ve společnosti s ručením omezeným a přistupuje k její společenské smlouvě. Vůči společnosti se stává převod účinným v okamžiku oznámení změny společníka a předložením kmenového listu. Do doby, než tak bude učiněno, kdy není stanovena žádná lhůta, ve která tak má být činěno, je podíl fakticky anonymní a je tedy na samotné osobě vlastníci kmenový list, kdy jej společnosti předloží a odkryje tím tedy svoji identitu, přičemž neoznámení převodu není spojeno se sankcí neplatnosti. Jednatel společnosti je pak bez zbytečného odkladu povinen vyhotovit úplné znění společenské smlouvy a uložit jej s listinami dokládajícími změnu do sbírky listin obchodního rejstříku, kdy mu ovšem ze zákona nevyplývá povinnost každý takový převod do obchodního rejstříku zapisovat, což by ani v případech, kdy kmenový list změnil majitele klidně i vícekrát v jeden den, nebylo prakticky možné¹⁵⁶. V ideálním případě by tedy převod kmenového listu, jaký by si dle mého názoru zákonodárce představoval, vypadal tak, že pomocí rubopisu, (možná písemně) smlouvy a předání by došlo k nabytí kmenového listu novým vlastníkem. Ten by bezodkladně, například hned v den nabytí kmenového listu, tuto skutečnost oznámil společnosti, kde by její jednatel ihned provedl výše popsanou změnu v obchodním rejstříku.

Tento proces je tedy určitým způsobem rozvržen do tří fází. V konečném důsledku nakonec může dojít k situaci, že jako společník společnosti s ručením omezeným mohou být současně vedeny tři osoby. První osoba je společníkem, neboť drží kmenový list a svědčí ji nepřetržitá řada rubopisů. Druhá osoba je společníkem, neboť je vedena jako společník ve společenské smlouvě společnosti s ručením omezeným. A konečně třetí osoba je společníkem, neboť je vedena jako společník v obchodním rejstříku. Orientovat se tedy v tom, kdo je skutečným

---

¹⁵⁵ PAULY, Jan. *Teoretické a legislativní základy cenných papírů*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 261. ISBN 978-80-7552-421-8.

¹⁵⁶ MANDÁT, Jan. Kmenový list jako cesta k anonymizaci s.r.o.? In: *e-pravo.cz*[online]. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/kmenovy-list-jako-cesta-k-anonymizaci-sro-95025.html>

společníkem v této společnosti tak může být pro třetí osoby složité a anonymní vlastník z toho může těžit¹⁵⁷.

---

¹⁵⁷ AZ LEGAL, advokátní kancelář. Možnosti anonymního vlastnictví společnosti v ČR 23. 5. 2017. In: www.azlegal.cz [online]. AZ LEGAL, advokátní společnost, ©2017 [cit. 2018-02-28]. Dostupné na: <https://azlegal.cz/moznosti-anonymniho-vlastnictvi-spolecnosti-v-cr/>

6 Závěr

V předkládané práci jsem si jako hlavní cíl stanovil nalezení možností anonymního vlastnictví podílu v kapitálových společnostech, kterými na našem území jsou dle zákona o obchodních korporacích akciová společnost a společnost s ručením omezeným.

Anonymita v korporátních strukturách byla naší širokou veřejností hojně diskutovaným tématem. Především se tak dělo ve spojitosti s listinnými akciemi na majitele, díky nimž bylo nalezení vlastníka těchto akcií takřka neřešitelné a jejich držba zajišťovala vlastníkovu plnou anonymitu. Určitý první zlom nastal s účinností zákona č. 134/2013 Sb. o některých opatřeních ke zvýšení transparentnosti akciových společností a o změně dalších zákonů, který po vzoru rakouské úpravy upravoval změnu listinných akcií na majitele, které nebyly imobilizovány na listinné akcie na jméno.

Dle dnešní úpravy má tedy akciová společnost možnosti vydat buď akcie na jméno, které se zapisují do seznamu akcionářů vedený společností, nebo akcie na majitele, které může vydat pouze jako zaknihovaný cenný papír nebo jako imobilizovaný cenný papír. Vydání akcií na jméno se může jevit jako cesta nejvyšší transparentnosti společnosti, neboť akcionář může být dohledatelný ve sbírce listin. V případě akcií na majitele nelze tento cenný papír vydat jako listinný, nýbrž pouze jen jako zaknihovaný cenný papír nebo jako imobilizovaný cenný papír. Zde již evidence takových cenných papírů není volně přístupná. Důležité ovšem je to, že do této evidence mohou nahlížet orgány státní správy, tudíž ani zde není možnost skrýt svoji identitu takovým způsobem, jakým to bylo možné při existenci akcií na majitele v jejich listinné podobě.

Zákonodárce tak v této problematice vynaložil značné úsilí pro to, aby byla struktura akciové společnosti na našem území co nejvíce transparentní, v ideálním případě, aby byl dohledatelný každý majitel jednotlivé akcie v určité akciové společnosti.

Zcela opačná situace byla před rekonstrukcí u společnosti s ručením omezeným, kde nebylo možné vtělit podíl do žádného cenného papíru a všichni společníci této společnosti tak byli jmenovitě dohledatelní ve výpisu z obchodního rejstříku. To tedy činilo společnost s ručením omezeným oproti akciové společnosti vysoce transparentní a osoba, která měla zájem na tom, aby zůstala anonymní, tak měla jedinou možnost, a to dosadit místo sebe jinou osobu jako osobu společníka, což však s sebou přinášelo určitá rizika nebo se vydat cestou opuštění našeho

právního prostoru a jako společníka uvádět jím vlastněnou zahraniční právnickou osobu ze země, kde jsou její vlastníci jen těžko dohledatelní. V ohledu možnosti vtělení podílu ve společnosti s ručením omezeným, tak lze institut kmenového listu shledávat jako revoluční nástroj, jak takový podíl v této společnosti vlastnit. Za možností vtělení podílu do tohoto cenného papíru spolu se snížením minimální částky základního kapitálu na 1,- Kč tak spatřuji snahu našeho zákonodárce zatraktivnit zakládání těchto společností a vyjít tak vstříc zakladatelům těchto společností, vhodných především ke střednímu podnikání.

Problém ovšem může nastat v případě, kdy se kmenový list může stát nástrojem zneprůhlednění vlastnické struktury této společnosti, neboť skutečným vlastníkem nemusí být osoba uvedená ve výpisu z obchodního rejstříku ani osoba, která jako poslední předložila společnosti tento kmenový list. Z důvodu nemožnosti omezení nebo podmínění jeho převoditelnosti může kmenový list změnit osobu svého vlastníka i několikrát denně a skutečným vlastníkem tedy může být prakticky kdokoliv. Nespornou výhodou kmenového listu tedy je možnost jeho neomezené převoditelnosti mimo veřejné nabídky a přijmutí k obchodování na evropském regulovaném trhu nebo jiném veřejném trhu. Nevýhodou pro samotnou společnost může být pak zejména skutečnost, že ani jí samotné nemusí být v daném okamžiku jasné, kdo je jejím skutečným vlastníkem.

Zde navážu na možnosti anonymního vlastnictví akcií. Není vyloučena možnost, aby vlastníkem akcií byla právnická osoba. Je tedy možné, aby tak akcionářem byla společnost s ručením omezeným, jejíž podíl je vtělen do kmenových listů. V ten moment je jasně identifikovatelný vlastník těchto akcií, kterým je tato společnost s ručením omezeným, už ale může působit problémy dohledání skutečného vlastníka kmenových listů a v extrémním případě i vlastníka 100% podílu, které můžou kmenové listy v této společnosti představovat. Akcionářská struktura se tedy v tomto případě na první pohled může zdát zcela transparentní. Opak však může být pravdou. Podobná situace nastává i v případě, kdy takovým akcionářem je společnost, která má sídlo v zahraničí, především v zemi, kde jsou vlastníci takových společností jen těžko dohledatelní.

Lze tedy dodat, že je samozřejmě správné a na místě, že zákonodárce opustil možnost vlastnictví listinných akcií na majitele, které způsobovaly netransparentnost akciové společnosti, a vydal se cestou zaknihování nebo imobilizace těchto cenných papírů. I já osobně v době neustálého technického pokroku spatřuji budoucnost těchto cenných papírů v přesunu jejich podoby na

takový záznam v evidenci nebo na elektronickém účtu. Bohužel faktem je, že pokud chce akcionář zůstat v anonymitě, tak za vyložení jistě většího úsilí, než jak tomu bylo dříve, může být anonymním akcionářem i nadále. Já tedy jen pevně doufám, že tyto změny nepovedou k odlivu kapitálu do zahraničí v případě zakládání zahraničních právnických osob pro utajení své osoby jako osoby majitele akcií. V případě společnosti s ručením omezeným se pak s institutem kmenového listu otvírají v práci zmíněné problémy, které mohou mít za následek nevědomost o skutečném vlastníkovi této společnosti, zejména pak, pokud tato osoba bude držet 100% podíl vyjádřený pomocí těchto cenných papírů a fakticky tak ovládat tuto společnost, neboť v praxi jistě bude takový společník již samotným zakladatelem, kterého ovšem nebude možné ve veřejných rejstřících dohledat.

Závěrem tak lze jen říci, že práce na této diplomové práci mne po celou dobu velmi naplňovala a mohu i s jistotou říci, že mě obohatila o spoustu nových poznatků týkajících se této problematiky. Jsem sám velmi zvědav, kam se bude v budoucích letech posouvat úprava těchto kapitálových společností. Zejména pak doufám, že bude stále složitější hledat cesty, jak se zdržovat jako anonymní vlastník v těchto společnostech a v nejhorším možném případě je i využívat pro nekalé úmysly a praktiky takových osob.

Resumé

In meiner Diplomarbeit habe ich mich auf die Analyse und die möglichen Wege der Anonymität in tschechischen Kapitalgesellschaften – Aktiengesellschaften und Gesellschaften mit beschränkter Haftung – konzentriert.

Der erste Teil ist einer kurzen Geschichte dieser Kapitalgesellschaften auf dem tschechischen Gebiet vor 2014 gewidmet, wann Gesetz Nr. 89/2012 Slg. (das Bürgerliche Gesetzbuch) und Gesetz Nr. 90/2012 Slg. (das Gesetz über Handelskorporationen) in Kraft getreten sind.

Der zweite Teil ist allgemein der Problematik der Wertpapiere gewidmet, ihrer Teilung in Bezug auf Art, Form, Vertretbarkeit und Handelbarkeit und in Bezug auf gesetzliche Regelung der Wertpapiere. Und schließlich ist er auch der Definition des konstitutiven Wertpapiers gewidmet.

Die nächsten zwei Teile befassen sich mit diesen Gesellschaften und mit den Wertpapieren, die sie herausgeben – Aktien und Stammlättern. Im Anschluss dann mit der Möglichkeit des Besitzens dieser Wertpapiere und auch mit der Möglichkeit, ein anonymer Teilhaber zu sein.

Am Ende sind Erkenntnisse der Untersuchung dieser Problematik zusammengefasst.

Seznam použité literatury a zdrojů

Odborná literatura

BEJČEK, Josef a Josef ŠILHÁN. *Obchodní smlouvy: závazky v podnikání*. V Praze: C.H. Beck, 2015. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-574-9.

BERLE, Adolf A. a Gardiner C. MEANS. *The modern corporation and private property*. New Brunswick, N.J., U.S.A.: Transaction Publishers, c1991. ISBN 978-0-88738-887-3.

ČERNÁ, Stanislava. *Obchodní právo*. Praha: ASPI, 2006. ISBN 80-7357-164-1.

ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5.

DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-961-8.

DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-633-4.

FILIP, Václav a David FYRBACH. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právo prakticky. ISBN 978-80-7552-231-3.

HEJDA, Jan. *Akciová společnost*. Olomouc: ANAG, c2014. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7263-891-8.

CHALUPA, Ivan a David REITERMAN. *Základy soukromého práva*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckova skripta. ISBN 978-80-7400--542-8.

JOSKOVÁ, Lucie. *Nová společnost s ručením omezeným: právo, účetnictví, daně*. Praha: Grada, 2014. Právo pro praxi. ISBN 978-80-247-4445-2.

KAJNAR, Tomáš. *Podíl ve společnosti s ručením omezeným: (praktická příručka)*. Praha: Leges, 2017. Praktik (Leges). ISBN 978-80-7502-188-5.

KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-515-2.

MAREK, Radan. *Cenné papíry v novém občanském zákoníku: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-466-7.

PAULY, Jan. *Teoretické a legislativní základy cenných papírů*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-421-8.

PELIKÁNOVÁ, Irena a Stanislava ČERNÁ. *Obchodní právo*. Praha: ASPI, 2006. ISBN 80-7357-149-8.

ROZEHNAL, Aleš. *Obchodní právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Právní učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-524-1.

ŠVARC, Zbyněk. *Základy obchodního práva po rekodifikaci soukromého práva*. 4., upr. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-504-3.

VOJÁČEK, Ladislav, Karel SCHELLE a Vilém KNOLL. *České právní dějiny*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-257-8.

VONDRÁČEK, Ondřej. *Elektronické cenné papíry: transparentnost korporátních struktur společností*. Praha: Auditorium, 2013. Studie (Auditorium). ISBN 978-80-87284-43-8.

Zákon o obchodních korporacích: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-480-3.

Odborná časopisecká literatura

ČERNÁ, Stanislava, ŠTENGLOVÁ, Ivana a ČECH, Petr. Co přinese zákon o obchodních korporacích kapitálovým obchodním společností, jejich společníkům a věřitelům?. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2012, roč. 20, č. 4, s. 325-334. ISSN 1210-9126.

ČECH, Petr. Ještě k převodu kmenového listu (a formě smlouvy o převodu podílu). *Rekodifikace a praxe*. 2014 roč. 2, č. 8, s. 26-28. ISSN 1805-6822

DVOŘÁKOVÁ, Kateřina a VRAJÍK, Michal. Opravdu skončí anonymní akcie?. *Právní rádce*. 2013, roč. 21, č. 7, s. 42-44. ISSN 1210-4817

KITTEL, David. Kmenový list: některé zkušenosti z praxe. *Ad notam*. 2015, roč. 21, č. 6, s. 8-11. ISSN 1211-0558

MATZER, Jiří. Zákaz „anonymních akcií“ lze lehce obejít. *Právní rádce*. 2014, roč. 22, č. 10, s. 30-31. ISSN 1210-4817

Právní předpisy

Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii

Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

Zákon č. 134/2013 Sb., o některých opatřeních ke zvýšení transparentnosti

Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob akciových společností a o změně dalších zákonů

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (zrušen k 1. lednu 2014)

Zákon č. 591/1992 Sb., České národní rady o cenných papírech (zrušen k 1. lednu 2014)

Judikatura

Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Odo 346/2004 ze dne 27. dubna 2005

Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 26 Cdo 1478/2015 ze dne 21. července 2015

Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 1281/2011 ze dne 27. července 2011

Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 1173/2011 ze dne 22. května 2012

Stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. Cpjn 204/2015 ze dne 13. ledna 2016

Ostatní

Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Důvodová zpráva k zákonu č. 134/2013 Sb., zákon o některých opatřeních ke zvýšení transparentnosti akciových společností a o změně dalších zákonů

Internetové zdroje:

or.justice.cz

www.akont.cz

www.azlegal.cz

www.ceve.cz

www.epravo.cz

www.nfpk.cz

www.profispolecnosti.cz